

صفحه	عنوان
------	-------

۳ مقدمه

۴ چکیده

فصل اول: طرح تحقیق

۵ • موضوع تحقیق

۵ • بیان مسئله

۶ • اهداف پژوهش

۶ • اهمیت و ضرورت تحقیق

۷ • فرضیات تحقیق

۹ • متغیر های تحقیق

• متغیر وابسته

• متغیر مستقل

۹ • تعریف نظری و عملیاتی واژه ها

۱۱ • جامعه ی اماری

۱۱ • نمونه ی اماری

۱۱ • محدودیت های تحقیق

فصل دوم: ادبیات و پیشینه ی تحقیق

۱۲ • تعریف کار

۱۲ • تاریخچه ی کار و اشتغال زنان

۱۵ • تورم اشتغال زنان در جامعه و نقش اشتغال زنان در توسعه ی کشور

۱۸ • اهمیت توجه به اشتغال زنان

- ۱۹ • اشتغال زنان از دیدگاه اسلام
- ۲۱ • اشتغال زنان از دیدگاه فمینیسم
- ۲۳ • اهداف زنان از اشتغال در جامعه
- ۲۴ • تأثیر روانی کار در اجتماع بر زنان

پیشینه

- ۲۶ • خانواده و پیامد های منفی اشتغال

فصل سوم: جامعه ی اماری

- ۳۵ • جامعه ی اماری
- ۳۵ • نمونه ی اماری
- ۳۵ • روش نمونه گیری
- ۳۵ • ابزار جمع اوری اطلاعات
- ۳۶ • روش اماری

فصل چهارم:

- ۳۸ • تجزیه و تحلیل

فصل پنجم

- ۶۹ • نتیجه گیری
- ۷۰ • پیشنهادات
- ۷۳ • ضمائم

www.kandooocn.com

مقدمه:

با توجه به پیشرفت جوامع در زمینه های (فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و ...) و لزوم اجتماعی شدن، و ورود زنان در اجتماع و قرارگرفتن در مشاغل گوناگون، آگاهی از میزان کار زنان و تاثیر آن بر اجتماع و خانواده مورد نظر است.

تا شاید با آگاهی بیشتر در این زمینه از فواید و زیان های کار زن در جامعه آگاهی یابیم و با موقعیت زن و وظایف آن در خانه و اجتماع و میزان مشارکت آنها در جامعه آشنا شده و با آگاهی بیشتری به آینده بنگریم.

به امید آنکه هر فرد از افراد جامعه در موقعیت مکانی مناسب قرار گیرد و از اهمیت و احترام کافی برخوردار باشد.

www.kandooocn.com

www.kandooocn.com

www.kandooocn.com

چکیده:

ابعاد مسائل حوزه اشتغال زنان را باید با توجه به همگرایی لایه‌های دین و اصول حاکم بر خانواده، شخصیت زن و شئون وی ارزیابی نمود. اشتغال زنان به عنوان یک حق و نه یک تکلیف، علاوه بر مزایا و پیامدهای مثبت، همانند مشارکت در توسعه اجتماعی و اقتصادی و کمک به درآمد خانواده، دارای معایب و پیامدهای منفی نیز هست. از جمله این پیامدها، می‌توان به تعارض نقش‌ها و آسیب‌های خانوادگی و تربیت نسل و فشار مفرط بر زنان اشاره کرد که در برخی از موارد، دامنگیر خانواده و اجتماع می‌شود. در این مقاله، ضمن اقرار به فواید و مزایای مثبت اشتغال، به تفصیل، به بیشتر پیامدهای منفی اشتغال زنان پرداخته شده و سازوکارها و رهیافت‌هایی برای آفت‌زدایی از حوزه اشتغال زنان، مطرح گردیده است.

بررسی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر اشتغال زنان در ایران در طول چهار دهه پرداخته است. این عوامل در قالب دو دسته عمده اجتماعی و اقتصادی مورد توجه قرار گرفته است. در بخش عوامل اجتماعی، تحصیلات زنان و میزان اشتغال مردان، رابطه معناداری با میزان اشتغال زنان برقرار نموده است. در بخش عوامل اقتصادی نیز گسترش صنایع و بخصوص صنایع دستی مانند فرش و گلیم توانسته است زمینه اشتغال زنان را به طور معناداری هموار نماید؛ امری که با گسترش بخش خدمات حاصل نشده است. صنعتگران و متخصصان - به ترتیب - اولین و دومین گروه عمده شغلی در بین زنان شاغل کشور در آخرین دهه مورد بررسی بوده‌اند. بیشتر زنان بیکار باسواد بوده و به گروه سنی بالای ۲۳ سال تعلق دارند و عمدتاً مجرد نیز هستند. در پایان مقاله، به ارائه برخی پیشنهادات اجتماعی و آماری پرداخته شده است.

و در بخش روش‌شناسی از آزمون خی دو به تعداد سی نفر از جامعه زنان مشهد تجزیه و تحلیلی گردیده و در آن از نمودار، فراوانی و جدول تشکیل شده است.

موضوع تحقیق:

موضوع این تحقیق و پژوهش تاثیر کار زنان بر جامعه و فواید و ضررهای آن در شهرستان مشهد می باشد.

که به کیفیت کار زنان و به فواید و مضرات و علل استقبال از کار زن در جامعه و اجتماع می پردازد.

بیان مسئله:

با بیان سوال های زیر سعی کرده ایم به کار و اشتغال زنان و ارزش آن بپردازیم و به میزان ارزشی که به اشتغال زنان داده می شود و در عرصه های مختلف بپردازیم و با نگاه های مختلف زنان و مردان درباره ی کار و اشتغال آشنا شویم و به میزان علاقه زنان به اشتغال بپردازیم همانگونه که میدانیم اکنون در جامعه ما معزل بیکاری فراوان دیده می شود و از طرفی مشکلات اجتماعی و تورم زیاد اقتصادی جامعه باعث گرایش شدید قشر زنان به اشتغال در بیرون از منزل شده است و شاید هم دلیل دیگر آن بهاء اقتصادی قائل نشدن به کار و اشتغال در منزل و مشخص نشدن دقیق وظایف مرد و زن در خانواده باشد که باعث روبه روشن شدن با این مشکل در جامعه هستیم که دیده می شود حتی زنان راضی میشوند با دریافت مبالغ کم درازای کارهای طاقت فرسا در اجتماع به کار مشغول شوند.

در این پژوهش به دنبال آن هستیم که با شیوه ای علمی به دنبال پاسخی منطقی برای سوالات زیر باشیم:

۱- اشتغال چیست و اشتغال زنان به چه میزان بر توسعه کشور تاثیر میگذارد؟

۲- به چه میزان فرهنگ و پیشینه ی انسانها بر میزان اشتغال زنان تاثیر می گذارد؟

۳- با توجه به وابسته بودن زنان به همسرشان در ایران دیدگاه و نظر مردان نسبت به اشتغال زنان چگونه است؟

۴- قانون های مصوبه حمایتی برای اشتغال زنان در خانواده و اجتماع و حدود آن چگونه است؟

۵- کار و اشتغال زنان از نگاه فمینیسم و اسلام چگونه است؟

اهداف پژوهش:

۱. با معنی و مفهوم کار آشنا شویم.
 ۲. اولویت کار برای زنان در کدام قلمرو است خانه یا اجتماع؟
 ۳. تاثیر کار زنان در اجتماع بر میزان توان اقتصادی جامعه را مورد بررسی قرار دهیم؟
 ۴. هدف آشناسدن با قانون های مصوبه و ارزش گذاری زنان در محیط خانواده و اجتماع می باشد.
 - ۵- نگاه مردان و نظر آنان در مورد کار و اشتغال زنان در جامعه چگونه است.
 ۶. آشنایی با نگرش فمینیسم بر کار زنان و نظر اسلام بر آن.
 ۷. اشتغال زنان چه فواید و مضراتی می تواند در جامعه داشته باشد؟
- با آشناسدن با مقوله های عنوان شده سعی داریم به مقدار و ارزش و چگونگی کار و اشتغال زنان در جامعه آشنا شده و به اهمیت لزوم آن بپردازیم.
- و بیان کنیم که ارزش و منزلت زن در کدام قلمرو، قانون خانواده یا اجتماع کدام بیشتر ملموس است و آیا کار زنان در دو مقوله بهاء لازم داده می شود.

اهمیت و ضرورت تحقیق :

- ۱- در این تحقیق سعی شده به میزان اشتغال زنان در جامعه آشنا شویم .
- ۲- در این تحقیق سعی شده میزان افزایش توان اقتصادی جامعه را در صورت اشتغال زنان بسنجیم و در مقابل آن ضررهایی که خانواده ممکن است از اشتغال زنان با آن روبه روشود را بررسی کنیم .
- ۳- با نگاه و نوع برخورد مردان با اشتغال زنان آشنا شویم و بدانیم آنان به چه مقدار با کار و اشتغال زن در جامعه موافق هستند اشتغال آنان را تا چه میزان برآورد می کنند.

۴- با فانون های مصوبه در جامعه برای اشتغال زنان چه در خانه و چه کار در اجتماع آشنا شویم و بدانیم آگاهی زنان از قانون های حمایتی دولت باعث کاهش ورود آنان به عرصه اجتماع میشود با بالعکس .

۵- آشنا شدن با نگرش فمینیسم و اسلام نسبت به زن و نقش و منزلت ان باعث آشنا شدن با موفقیت و ارزش زن در خانواده و اجتماع می شود و به یک خود باوری و آگاهی می انجامد که در برابر مشکلات زندگی و اجتماعی با نگاهی بازتر با مسائل روبه رو شده و به رضایت باطنی قشر زنان می انجامد

فرضیات تحقیق :

جنسیت: سن :

تحصیلات: شغل:

۱. به نظر می رسد بین اشتغال زنان و اقتصاد جامعه رابطه ای برقرار است.

۱- به نظر شما زنان به چه میزان در پیشرفت اقتصادی کشور سهیم هستند؟

۲- به نظر شما اجتماع به چه میزان از اشتغال زنان استقبال کرده است؟

۳- به نظر شما تا چه اندازه بدون دستمزد بودن کار در منزل سبب افزایش استقبال زنان به کار در محیط اجتماعی شده است؟

۴- به نظر شما چرا بین دستمزد مردان و زنان تفاوت زیادی وجود دارد؟

۵- به نظر شما تا چه اندازه فعالیت در عرصه اقتصادی زنان به کانون خانواده آسیب وارد می کند.

۲. به نظر می رسد بین اشتغال زنان و فرهنگ جامعه رابطه معنی داری وجود دارد .

۱- شما به چه میزان با اشتغال زنان در جامعه موافق هستید؟

۲- به نظر شما در گذشته که زنان فعالیت کمتری در اجتماع داشتند به چه میزان با مشکل روبه رو بوده است؟

۳- آیا اشتغال زنان در جامعه به نوع تربیت فرزندان اثر منفی دارد یا مثبت؟... به چه میزان؟

۴- به نظر شما استقلال مالی خانمها تا چه حد باعث اختلاف نظر در زندگی خانوادگی می شود؟

۳. به نظر میرسد بین اشتغال زنان و نوع برخورد مردان رابطه ای وجود دارد؟

۱- به نظر شما کارهای منزل تا چه حد مختص زنان است؟

۲- آیا مردان با اشتغال زنان آنها را رقیب خود می دانند؟

۳- دلایل مخالفت آقایان به اشتغال خانمها را بیان کنید؟

۴- به نظر میرسد بین اشتغال زنان و قانونهای مصوبه ی حمایتی برای زنان رابطه ای وجود دارد .

۱- آیا قانونهای حمایتی دولت برای زنان خانه دار باعث افزایش یا کاهش کار در اجتماع می شود؟

۲- به نظر شما قانونهای حمایتی فرهنگی (مثل منزلت زن در خانواده احترام و حفظ حقوق آنها) به چه میزان اشتغال آنان را در اجتماع کاهش میدهد؟

۳- به نظر شما اگر دولت از زنان خانه دار حمایت مالی کند (مثل بیمه زنان خانه دار و کمک به رفع مشکلات آنها.. این حمایت ها باعث روند کند اشتغال زنان خواهد شد؟ به چه میزان؟

۴- به نظر شما قانونهای حمایتی دولت برای زنان شاغل به چه میزان است؟

۵. به نظر میرسد بین اشتغال زنان و میزان آگاهی آنها از نگاه مکتبشان رابطه ای وجود دارد.

۱- اطلاعات شما در زمینه اشتغال زنان در مکتب اسلام به چه میزان است؟

۲- به نظر شما تبلیغات فمینیسم (برابری زن و مرد در هر شرایط) به چه میزان در ایران تاثیر گذاشته؟

۳- آیا زنان در ایران جایگاه اجتماعی مناسب خود را یافته اند؟

متغیرهای تحقیق:

متغیر وابسته: کار و اشتغال زنان

متغیر مستقل:

عوامل تاثیر گذار بر آن (رضایت وجودی، افزایش توان اقتصادی، دیدگاه دیگران به کار، قانونهای مصوبه حمایتی، آگاهی مکتبی و...)

تعریف نظری و عملیاتی واژه ها:

تعریف نظری کار: هر نوع فعالیتی که در ازای آن مزد و پاداش دریافت شود.

تعریف عملیاتی کار: به هر نوع فعالیت که باعث کاهش نیرو و خستگی و کاهش توان ذهنی و جسمی شود چه این فعالیت بدون مزد و در منزل باشد و چه با دریافت وجه نقد در اجتماع باشد.

تعریف نظری رضایت: به حالت خوشایندی که در موقعیتی طولانی شخص را دربردارد.

تعریف عملیاتی رضایت: به حالتی از رضایت در زندگی گفته می شود که قشر زنان به واسطه ی آن میل به اشتغال دارند و یا ندارند.

تعریف نظری اولویت:

اولویت به کارهای فعالیتی گفته می شود که از نظر مخاطب در درجه اول قرار گیرد.

تعریف عملیاتی اولویت:

از نظر اینجانب اولویت در تحقیق به انتخابی که زنان در فعالیت های خود برمی گزینند گفته میشود.

تعریف نظری توان اقتصادی

به میزان درآمدی که نیازهای بشری را برآورده میکند توان اقتصادی میگویند.

تعریف عملیاتی توان اقتصادی:

منظور از توان اقتصادی در این تحقیق وجه نقدی است که توسط زنان به خانواده تزریق شده و امکانات رفاهی بیشتری را برای آنان به همراه می آورد.

تعریف نظری و عملیاتی قانونهای مصوبه حمایتی: قانونهای مصوبه شامل قوانینی است که در جامعه برای حمایت از اقشار جامعه گذاشته شده تا در صورت نبود اشتغال از حمایت اقتصادی و فرهنگی لازم برخوردار باشند.

تعریف عملیاتی نوع برخورد مردان: در این تحقیق منظور از نوع برخورد مردان نسبت به اشتغال زنان نگاهی است که باعث جلوگیری از فعالیت زنان در جامعه و تعصبات سنی و نبود امنیت می باشد.

تعریف نظری نگاه مکتب اسلام و فمینیسمی: نوع نگاهی است که این مکاتب به اشتغال زنان در جامعه دارند.

تعریف عملیاتی نگاه مکتب اسلام و فمینیسمی: در این تحقیق نوع نگاه مکاتب و آگاهی زنان از آن و میزان تاثیر آن بر اشتغال زنان مورد نظر است.

جامعه آماری:

دبیران مقطع متوسطه، دبیرستان شهید شفیعی مشهد، کلا ۵۳ نفر می باشند و کارمندان شهرداری مرکزی ۹۲ نفر = ۶ زن و ۸۶ مرد

نمونه آماری:

۱۰ نفر از دبیران دبیرستان دخترانه شهید شفیعی و ۲۰ نفر از کارمندان شهرداری مرکزی می باشد.

محدودیت‌های تحقیق:

مدت زمان کم تحقیق و آشنا نبودن با روند مناسب تحقیق و اتلاف وقت که در پی آن پدید می آید همکاری نکردن برخی افراد در ارائه صحیح جوابها همه از محدودیت های تحقیق می باشند.

تعریف کار:

کار میتواند به عنوان انجام وظیفه ای تعریف شود که متضمن صرف کوششهای فکری و جسمی بوده و هدفشان تولید کالا و خدماتی است که نیازهای انسانی را برآورده میکند. شغل یا پیشینگی کاری است که در مقابل مزد یا حقوق منظمی انجام می شود. کار در همه ی فرهنگها اساس نظم اقتصادی یا اقتصاد است که شامل نهادهایی است که با تولید و توزیع کالا و خدمات سروکار دارند.

تاریخچه ی کار و اشتغال زنان :

اشتغال زنان در عهد کهن :

۱- دوره پیش از تاریخ: آثار و بقایای انسان غار نشین آن دوره در حفاری غاری که در کوه های بخیری در شمال شرقی شوشتر نشان میدهد که در این دوره انسان برای تهیه خوراک خود به شکار می پرداخته و به طرز استعمال چکش سنگی و تبر دسته آشنایی داشت در این جامعه بدوی زن به جستجوی ریشه های خوردنی یا جمع آوری میوه های وحشی می پرداخت. شناسایی گیاهان، فصل روئیدن آنها و دانه هایی که می روید، مولود مشاهدات طولانی و مداومی بود که او را به آزمایش کشت و زرع هدایت میکرد.

۲- اشتغال زن در عهد اول یا عهد قدیم:

الف) دوره مادها: در این دوره زنان به انجام امور خانه و نگهداری فرزندان و کار و زراعت در کنار شوهران اشتغال داشتند پس از اتحاد قبایل زندگی آنان از حالت کوچنشینی دائم درآمد و دردهات و بلاد استقرار یافتند و کم کم قدرت مرکزی تشکیل دادند و زندگی مردم وارد مرحله ی جدیدی شد.

ب) دوره هخامنشیان: در این دوره زنان در برخی کارها با مردان مشارکت داشتند و دستمزد و حقوق برابر با آنها دریافت می کردند که بصورت غیر نقدی به اجناس و کالاهای مختلف رایج آن زمان بود و بافندگی در میان زنان رونق داشت.

ج) دوره اشکانیان: زنان در این دوره نیز در فعالیتهای تولیدی و اقتصادی شرکت داشتند. از مجسمه سنگی آهکی که از گورستان ازن و شوهر در پالمیر به دست آمده می توان دریافت که زنان آن دوره همچنان به ریسیدن نخ و بافندگی مشغول بودند اما همانند روم و یونان مرد در استفاده از اموال زن کاملاً مختار بوده است چون زن از هیچ حقوقی برخوردار نبود.

د) دوره ساسانی در این دوره که آخرین سلسله شاهان ایران قبل از اسلام بود، افراد جامعه به ۴ طبقه روحانیون، جنگجویان، دبیران و توده مردم شامل: صنعتگران و کشاورزان روستایی تقسیم می شد و مشاغل زنان در ارتباط با طبقه ای که در آن تولد یافته بودند هر چند موقعیت زن در مناطق مختلف تا حدی متفاوت بود ولی به طور کلی بنابر قوانین متداول زن شخصیت حقوقی نداشت و شی تلقی می شد.

۳- اشتغال زن در عهد دوم (ظهور اسلام تا دوره صفویه): براساس تعالیم و قوانین اسلامی زن از حق تعلیم و تعلم، حق مالکیت حق پیشرفت در فعالیتهای اجتماعی، حق انتخاب همسر و سایر حقوقی که از آن محروم بود برخوردار گشت. زن در این دوره عمدتاً به کارهای خانه مشغول بود و تاریخ کمتر از اشتغال آنان سخن گفته در این دوره، تولد صنایع دستی مختلف توسط زنان عموماً در خانه صورت میگرفت.

۴- اشتغال زن در عهده سوم (دوره صفویه یا آغاز مشروطیت): در این دوره نقش زنان عمدتاً به کارهای خانه محدود می شد. زنان در خانواده های فقیر در مواردی از قبیل فوت شوهر یا تنگ دستی خانواده مجبور به کار در خارج از منزل بودند کارهایی از قبیل فروش مواد خوراکی، مشاطه گری، فرش، صنایع دستی و از این قبیل می پرداختند و قالی بافی و صنایع دستی از رایج ترین کارهای زنان بود.

ز) دوره قاجار: اشتغال زنان در خارج از خانه در این دوره پیش از دوره های قبل است آنچه در دوره ی قاجار بیش از اشتغال و حضور زنان در عرصه های کار و خدمات جلوه می کند، حرکتهای سیاسی، مذهبی زنان است که به صورت گسترده رد جزیان تحریم تنباکو و وقایع مربوط به مشروطیت نقش فعال داشتند.

۵) اشتغال زنان در عهد چهارم (معاصر):

الف) دوره مشروطیت تا پهلوی: از اقدامات این دوره که زمینه ساز اشتغال تعدادی از زنان بود تاسیس دارالمعارف برای تربیت آموزگاران زن بود که معلمان این مدارس از مردان مسن و دانشمندان انتخاب می شدند فارغ التحصیلان این مراکز به شغل معلمی در مدارس دخترانه مشغول شده و کم کم تعداد مدارس دخترانه افزایش یافت که مقدمه ورود دختران و زنان به عصر فعالیتهای اقتصادی بود.

ب) دوره پهلوی: ۱- رضا شاه: رشد مطبوعات وابسته به تعلقات آنها زمینه تشکیل انجمنهای فرهنگی و اجتماعی توسط زنان را فراهم آورد. مقدمه اشتغال آنان در برخی مشاغل دولتی و غیر دولتی بود اما حضور آنان در جهت اهداف استعماری و جدا کردن آن از مبادی دینی صورت می گرفت

۲) دوره محمد رضا شاه: زنان در این دوره در عرصه های مختلف اجتماعی و شغلی حضور داشتند اما روی آوردن به الگوهای غربی برای آنان مورد نظر رژیم بود که عدم پذیرش آموزهای فرهنگی رژیم پهلوی با الگوهای مورد تبلیغ آنان برای زنان از یک سو و ارائه الگوهای آرمانی از زن مسلمان ایرانی در قالب شخصیتهای دینی توسط برخی از اندیشمندان آن دوره، زمینه های بازاریابی، هویت اصلی دینی در بسیاری از زنان را فراهم آورد، که مقدمات حرکت عظیم اقشار مردم به ویژه زنان را در سالهای ۵۶ و ۵۷ فراهم ساخت و با رهبری بی نظیر امام خمینی (ره) انقلاب اسلامی شکل گرفت و سرانجام در ۲۲ بهمن سال ۵۷ به سرنگونی رژیم پهلوی منجر شد.

۳) دوران انقلاب اسلامی: امام خمینی با آگاهی از توانایی ها و ظرفیت های زنان، عرصه های جدیدی را بای حضور فعال زنان در جامعه و در راه پیشبرد اهداف اسلامی گشودند. امام زنان را ترغیب به فعالیتهای و امور مهم اجتماعی نمودند تا شبیه دورماندن و برکناری نیمی از آحاد جامعه از فعالیتهای اجتماعی را که توسط دشمنان القاء شده بود را برطرف کند (روشن فر، ۱۳۸۲، ۷۱-۶۱)

لزوم اشتغال زنان در جامعه و نقش آن در توسعه کشور

نقش زنان در توسعه، مستقیماً با هدف توسعه اجتماعی و اقتصادی بستگی دارد. با توجه به اینکه نیمی از جمعیت کل جهان را زنان تشکیل می دهند و دو سوم ۲/۳ کار انجام شده توسط زنان تنها ۱/۱۰ درآمد جهان و ۱/۱۰ مالکیت اموال و داراییها جهان به زنان اختصاص داده شده بنابراین وضع نابرابری برای زنان در تمامی جهان وجود دارد.

اشتغال زنان در ایران:

نرخ مشارکتی زنان در ایران در سال ۱۳۷۵، ۱/۹ درصد بوده که جمعیت دو میلیون نفری زنان در اشتغال نشان می دهد. ولی نرخ مشارکت مردان در همان زمان ۸/۶۰ درصد بوده است که شامل چهارده میلیون مرد می شود.

شاخص توسعه انسانی برای زنان در کشور های توسعه یافته ۸۰ درصد است در کشور های توسعه نیافته ۶۰ درصد مردان و در ایران شاخص ۶۱٪ مردان می باشد بررسی علل این تفاوت در کشور های توسعه یافته به دلیل تفاوت در اشتغال و سطح دستمزد هاست اما در کشور های توسعه نیافته علاوه بر تفاوت های مزبور بازار کار، تفاوت در تعلیم و تربیت، بهداشت و تغذیه نیز به چشم می خورد با اینکه نیمی از جمعیت جهان را زنان شامل می شوند اما در توسعه کار و نقش اقتصادی سهم بسیار ناچیزی دارند.

لزوم اشتغال زنان و راهبرد مناسب آن:

در این بحث به دو محور باید توجه نمود:

توجه به محدودیت ها و موانع مشارکت زنان در فعالیت ها: برخی از مشکلات اشتغال زنان توسعه ای هستند و برخی غیر توسعه ای و ساختاری

موانع توسعه ای، موانع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی را می توان نام برد.

موانع غیر توسعه ای: به ویژگی های شخصیتی و فیزیولوژی زنان باز می گردد.

موانع فرهنگی : مطالعات نشان داده است که ارزش ها و باور های فرهنگی رایج در یک جامعه تاثیر مستقیمی بر میزان اشتغال زنان دارد در فرهنگ ایران پذیرفته شده است و این باور وجود دارد که در صورت عدم موافقت شوهر با کار زن حتی در صورت تمایل او به ادامه کار زن باید از کار خود چشم پوشی کند.

از مهم ترین موانع فرهنگی :

- ۱- باورهای غلط اجتماعی مبنی بر عدم مشارکت زنان در فعالیت ها
 - ۲- عدم آگاهی زنان ایرانی نسبت به حقوق شهروندی خود
 - ۳- عدم آگاهی زنان و زمینه های مختلف اجتماعی و اقتصادی موجود برای فعالیت
 - ۴- بالاتر بودن نرخ بی سوادی زنان نسبت به مردان
 - ۵- پایین تر بودن درصد متخصصان و دارندگان مدارج علمی در بانوان نسبت به مردم
- ب) موانع اجتماعی : نا کافی بودن آموزش در مورد زنان نسبت به مردان ، فرصت رشد و ارتقای شخصیت وجودی زنان را دچار مشکل می کند و شرایط سختی را برای اشتغال آنان ایجاد می کند که باعث می شود که زنان شرایط مساوی با مردان در زمینه های شغلی نداشته باشند و اگر هم باشند کارفرمایان و مدیران با ابهاماتی که برای آنان نسبت به زنان وجود دارد و تصورات و پیش داوری های منفی نسبت به کار زنان مردان را بر آنان ترجیح می دهند .

ج) موانع اقتصادی : در مسایل اقتصادی به ۴ عامل می توان اشاره کرد :

- ۱- کار خانه داری بدون دستمزد : فعالیت هایی که در خانه بوسیله زنان انجام می شود و در قبال آن دستمزدی به آن تعلق نمی گیرد با توجه به اینکه حدود دو چهارم زنان جامعه را خانه داران تشکیل می دهند از جهت زدودن باور های غلط فرهنگی نسبت به کارهای خانگی منزلت زنان و هم چنین از لحاظ رشد و امنیت روانی ، حقوقی و اقتصادی زنان خانه دار بخصوص از نقطه نظر تربیت فرزندان قابل توجه و حائز اهمیت است و می توان در یک نظام

محاسباتی به موازات نظام محاسبات مالی دستمزدی را برای کار در منزل اندازه گیری و تخمین زد .

۲- اختلاف سطح دستمزد ها : اختلاف در زمینه درآمدها تا حدی ناشی از اختلاف در اشتغال است هر چند ممکن است ساعات کار زنان کمتر از مردان باشد به کار های متوسط و پاره وقت مشغول باشند عامل دیگری که در اختلاف درآمد بین مردان و زنان تاثیر دارد تبعیض در پرداخت دستمزد است چنین تصور می شود که در دوره های رکود و تعدیل ساختاری بر تعداد کارگران زن افزوده شده باشد و به میزانی که مردان شغل خود را در بخش وسیعی از دست داده اند ، زنان مجبور بودند برای بقای خانواده در بخش غیر رسمی کار کنند و این چیزی است که یونیسف از آن به عنوان تعدیل نامرئی نام می برد .

محدودیت های شغلی زنان و هجوم زنان برای کسب مشاغل باعث می شود که از راه نیروی کار زنان بیشتر از تقاضا شده و مدیران به کارفرمایان زنانی را استخدام کنند که دستمزد کمتری را خواهند اند که موجب اختلاف دستمزد های زنان نسبت به مردان شده است و میل بر رقبت زنان را برای مشارکت در فعالیت های اقتصادی کاهش می دهند در اکثر کشورهای در حال توسعه زنان ۲۵٪ بیشتر از مردان کار می کنند ولی حقوق زنان ۴۰٪ کمتر از حقوق مردان است این تبعیض حتی در کشورهای توسعه یافته با شدت کمتری نیز وجود دارد به عنوان مثال در کشور ژاپن قابل توجه است که دستمزد زنان در مقابل مردان ۵۱ در برابر ۱۰۰ می باشد که نشان دهنده ی وضعیت بسیار نا برابر میان مردان و زنان است بهترین وضعیت در بین کشورهای توسعه یافته سوئد با نا برابری ۹۰ در برابر ۱۰۰ دارا می باشد که مشاهده می شود هنوز در جهان دستمزد مساوی با مردان برابر زنان وجود ندارد.

۳- نوع مشاغل: حضور زنان در برخی مشاغل بیشتر زنانه نامیده می شود از جمله معلمی ، بهیاری و خدمت کاری در ادارات که در ادامه نقش سنتی بدون دستمزد در خانه می باشد تمرکز بیشتری دارند که از کیفیت پایینی برخوردار است . همچنین دارای دستمزد پایینی می باشد لذا حضور زنان در این گونه مشاغل نه تنها هیچ راهکار مناسب برای مشارکت زنان ندارد بلکه عملاً آنها را صحنه فعالیت های اقتصادی دور نگه داشته است .

به طور کلی مشکلات و موانع اشتغال زنان در همه کشورها هم توسعه یافته و هم در حال توسعه با شدت و ضعف متفاوت وجود دارد برخی از عوامل موثر و برخی کم رنگ تراند.

موانع غیر توسعه ای :

چون وضعیت فیزیولوژیکی زنان و تفاهم شخصیتی آنان که از نظام فرهنگی و ارزش جامعه نیز تاثیر می پذیرد در اکثر کشورها از مهم ترین موانع می باشد و موانع توسعه ای که به ساختار کشور های در حال توسعه مربوط است و با توجه به شرایط خاص هر کشوری لزوم توجه بیشتری به رفع موانع تعیین می گردد.

اهمیت توجه به اشتغال زنان :

یکی از علل اهمیت توجه به اشتغال زنان ، پیامد از بین بردن تفکیک نقش در خانواده است . پارسونز جامعه شناس آمریکایی می گوید : اگر تداخل نقش پیدا شود یعنی پدر و مادر هر دو هم در بیرون و هم در منزل کار کنند لطمه بزرگی بر پیکر خانواده وارد می شود . ولی تفکیک نقش را در دو چیز می داند : یکی آموزش و هویت جنسی و دیگری ایجاد تعادل شخصیتی رفتاری و روانی برای فرزندان در سنین بالاتر است .

در جامعه دو نقش وجود دارد : نقش عاطفی و نقش ابزاری .

فرزند نقش ابزاری را از پدر و نقش عاطفی را از مادر می آموزد حال اگر در خانواده تداخل نقش بوجود آید اختلال شخصیتی زیادی در فرزندان بوجود می آید . چون فرزندان می بیند که پدر و مادر هر دو نقش را دارند. آنها نیز نمی دانند در آینده در برابر همسرشان چه وظیفه ای دارند و یا همسرشان چه وظیفه ای در برابر او دارد و باید چه انتظاری از او داشته باشد.

(موضوع زنان حورا آبان و آذر ۱۳۸۳ شماره ۸)

اشتغال زنان از دیدگاه اسلام:

در تعالیم اسلام و قرآن می توان به ۳ اصل مهم در مورد اشتغال زنان برسیم .

اصل اول در اسلام مسئولیت تامین اقتصادی خانواده بر عهده مرد است این بدین معنی است

که اسلام استقلال اقتصادی را برای زنان قائل شده یعنی زنان هم مالک کار و هم تولید خود بوده و هیچ گونه مسئولیتی در برابر اقتصاد خانواده ندارند و حتی می توان در مقابل کار و خدمتی که در خانه انجام می دهند از همسر تقاضای مزد و حقوق کنند که پرداخت آن هم بر مرد واجب است . زنان و مردان هر کدام با شرایط جسمانی و صفات روحی خود شایستگی انجام کاری را دارند و خواهان شغلی با شرایط مناسب خویش می باشند که به تنهایی حق کار و تملک دارند .

اصل دوم : مشاغل ممنوعه برای زنان در اسلام : زنان با تمام آزادی که اسلام برای آنان قائل است در مورد اشتغال به سه مورد مستثنی شده اند و این هم به علت این است که در این موارد تکلیفی بر دوش آنان گذاشته نشده است این مشاغل عبارتند از : ۱- قضاوت ۲- جهاد ۳- افتاء

۱- قضاوت : قضاوت یک تکلیف دینی است و نه یک کار اجتماعی که به زنان در این مورد اجازه داده نشده است مهمترین دلیل آن ممکن است عاطفه و دلسوزی زنانه باشد که موجب دلسوزی برای متهم گشته و او را از انجام حکم دین بازدارد . البته زنان حق شهادت دادن در دادگاه را دارند و حتی برخی فقها نیز در مورد قضاوت نظرات متفاوتی دارند .

۲- جهاد : زنان وظیفه جهاد ابتدایی را ندارند یعنی اگر جهاد به قصد گسترش اسلام و جغرافیای اسلامی باشد (با حضور و فرمان امام باید صورت گیرد) و فقط مردان حق شرکت را خواهند داشت ولی درنوع دیگر جهاد که جهاد کفایی است و برای دفاعی از اسلام و تجاوزات کفار و دشمنان اسلام است و تمام افراد جامعه از جمله زنان واجب کفایی است که از میهن خود دفاع کنند .

۳- افتاء (فتوا دادن) : نیز از اموری است که زنان مکلف به آن نشده اند و مرجعیت دینی خاص خود و شرایط خاص را می طلبند . فقط فقهای ذکور حق مرجعیت خاص دینی را دارا هستند .

اصل سوم : شرایط واگذاری کار به زنان در اسلام : در اسلام به چهار نکته اساسی در مورد اشتغال زنان اشاره شده است که عبارت است از :

۱- مصلحت جامعه : در واگذاری شغل به زنان باید دقت کرد که چه پیامدهایی در جامعه خواهد داشت . آیا تاثیر مثبت و مفیدی دارد و به حرکت جامعه به سوی پیشرفت کمک کرد و یا تاثیر منفی و مخربی دارد و موجب رکود و تزلزل اخلاقی در جامعه می شود .

۲- مصلحت خانواده : از آنجا که قداست و استواری خانواده در جامعه اسلامی بسیار با ارزش و مهم است و باید از آن پاسداری کرد اشتغال زنان و مادران در خارج در خانه نیز باید در راستای تحقیق این اصل قرار گیرد نه اینکه باعث تزلزل خانواده گردد که در این صورت اشتغال زنان با مشکل روبه رو است .

۳- شرایط و مسائل فردی: در واگذاری شغل به زنان باید به مصالح شخصی او نیز توجه شود که آیا زن با انتخاب این شغل توانایی انجام آن را دارد یا خیر؟ یا با این شغل رشد می یابد و دچار عقب ماندگی می شود و آیا این شغل با توانمندی ها و قابلیت های او سازگار است؟

۴- لحاظ کردن اولویت ها در واگذاری کار به مرد یا زن: در واگذاری کار به افراد باید به راندمان کار و امکانات و توانایی افراد توجه شود که آیا زن مناسب تر است یا مرد که این بستگی به شرایط شغل ها دارد در برخی از شغل ها از قبیل معلمی یا پرستاری زن مناسب تر است و در برخی دیگر از شغل ها مثل باربری ، مکانیکی و آهنگری مرد ها مناسب ترند .

البته نکته دیگر در این مورد توجه به بیکاری افراد در مشاغل گوناگون می باشد که بیکاری کدام گروه از افراد ضرر های بیشتری را به دنبال خواهد داشت در پایان به دو اصل از اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی اشاره می کنیم .

اصل ۲۰ قانون اساسی (همه افراد ملت اعم از زن و مرد ، یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی ، سیاسی و اقتصادی اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلامی بر

خوردارند) . اصل ۲۸ قانون اساسی (هر کسی حق دارد شغلی را که بدان مایل است و خلاف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند) . دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون برای همه افراد امکان اشتغال به کار با شرایط مساوی را ایجاد نماید) [تهران کویر: ۱۳۸۲، ص ۳۵۶]

اشتغال زنان از دیدگاه فمینیسم :

فمینیسم از دیرباز وجود داشته و قدمتی به اندازه تاریخ دارد . مبنای اندیشه فمینیسم در زبان فارسی ، زن گرایی ، زن محوری و زن مداری است که طرفداری تساوی حقوق زن و مرد می باشد . اولین کسانی که چنین نهضتی را آغاز کردند نویسندگان متون ادبی بودند که در کتابهای خود به بیان ظلم مردان علیه زنان پرداختند . با آغاز قرن ۲۰ مبارزه فمینیسم علیه مردان سازمان یافته تر شد و زنان به عرصه مسایل علمی . تحقیقی قدم گذاشتند . فمینیسم در کل یک نگاه اومانستی و سکولار و بریده از دین و وحی است . فمینیسم در جوامع غربی به طور کلی هر نوع تفاوت میان زن و مرد نفی میکند و با هدف به دست آوردن حقوق مساوی برای زنان خواستار حرکت جامعه به سمت یک جنسی هستند . فمینیسم با نادیده گرفتن نقش ها و کارکرد های ویژه زنان و مردان سعی در ایجاد یک همانند سازی مصنوعی و بعضا انقیاد مردان توسط زنان است .

نظریه های فمینیستی :

واقعیت این است که فمینیسم افراطی غربی هدف جز ایجاد اختلاف و ناسازگاری مابین ۲ جنس و تشدید بحران عدم تفاهم آن دو را دارد . بعضی از فمینیست ها با تقسیم ارزش های مطلق اخلاقی به زنانه و مردانه ، خواهان رد کامل تمام ارزش های مردانه است . عده ای از فمینیسم ها نیز با رد ارزش های اعتباری و ذهنیت مردانه دنیا و زندگی آن را بر اساس ارزش های زنانه طلب می کند . بنا بر آنچه گذشت می توان گفت که در حقیقت نظریه فمینیسمی از دو نظر به بیان مسایل زنان می نگرد

۱- نگرش آسیب شناسانه : که بسیاری از نظرات فمینیسمی بر این اساس شکل می گیرد که مهم ترین آن نظریات تفاوت ، نابرابری و ستمگری است که در روند آن فمینیسم ها مارکسیست و لیبرالیسم نگرش آسیب شناسانه خود را از زن بیان می کنند و هسته مرکزی این آسیب شناسی نظام پدر شاهی است .

۲- نگرش راه حل طلبانه : که مبنی بر ارائه طریق فمینیسم ها ی مارکسیسم ، لیبرالیسم ، رادیکالیسم و سوسیالیسم برای رهایی زن از قیود نظام مرد سالاری است .

این روش ها بر محور آزادی ، بی قیدی و لا ابالی گری زن نسبت به هر گونه توصیه ای است که طبیعت دین ، ساختار های جامعه ، خانواده و روابط بین زن و مرد ارائه می دهد .

در حقیقت نقطه آسیب پذیر فمینیسم از همین جا شکل می گیرد زیرا نقش مادری ؛ همسری و روابط جنسی و ساختار مذهبی و خانواده را به عنوان نمود های پدر شاهی و بی اعتباری معرفی می کند و کلیه ارزش های جامعه و خانواده را نفی می کند. در میان نظریه های گوناگون فمینیستی ۳ نظریه مهم و گسترده قابل توجه است که عبارتند از :

۱- تفاوت جنسی ۲- نابرابری جنسی ۳- ستمگری جنسی

۱- تفاوت جنسی : جایگاه و تجزیه زنان در بیشتر موقعیت ها جایگاه و تجربه مردان در همان موقعیت ها تفاوت دارد .

۲- نظریه نابرابری جنسی : بر اساس این نظریه نه تنها جایگاه مردان و زنان متفاوت است که کم ارزش تر و نابرابرتر لذا زنان در مقایسه با مردانی که از جایگاه اجتماعی برابری برخوردارند از منابع مادی ، منزلت اجتماعی ، برابری برخوردارند از منابع مادی ، منزلت اجتماعی ، قدرت و فرصت های کمتری برخوردارند.

۳- نظریه ستمگری جنسی : در این دیدگاه زنان علاوه بر تفاوت و نابرابری جنسی با مردان تحت ستم نیز قرار دارند یعنی تحت انقیاد ، تابعیت ، تحمیل و بدرفتاری مردان بسر می برند.

در میان جریان های فمینیستی معاصر، شش گرایش عمده وجود دارد که در این بخش فقط به عنوان آن بسنده می کنیم .

۱- فمینیسم لیبرالی ۲- فمینیسم مارکسیستی ۳- فمینیسم اگزیستانسیالیستی (اصالت وجود)

۴- فمینیسم روانکاوانه ۵- فمینیسم همجنسگرایانه ۶- فمینیسم زیست شناختانه

ترویج این دیدگاه در ایران در دهه اخیر مربوط است لذا این دیدگاه با برنامه های توسعه کشور و حرکت به سوی صنعتی شدن مبحث زنان آزادی های اجتماعی فرهنگی اقتصادی و... شکل منسجم تر یافته است. طرفداران فمینیسم در ایران به دو گروه تقسیم می شوند:

۱- فمینیسم غرب گرا (غیر دینی) ۲- فمینیسم مذهبی

گروه اول: فعالیت های فمینیستی خود را بر این تفکرات فمینیستی غربی بنا کرده و گروهی دوم خواهان تجدید نظر در قوانین و ساختار خای جامعه است. فمینیست های مذهبی خواهان تغییر امتیازات اجتماعی مانند: حضور در پست های سازمانی و مدیریتی ، دستمزد برابر و شرایط یکسان کار و هم چنین تغییر قوانینی مثل ارث بری ، دیه ، حق شهادت در محکمه ، حضانت فرزند ، حق طلاق و... است این گروه نیز از لحاظ دیدگاه و خط مشی اصلاح طلبانه به ۳ دسته تقسیم می شوند که فقط به ذکر عنوان آن بسنده می شود .

۱- فمینیسم های مذهبی رادیکال

۲- فمینیسم های مذهبی میانه رو

۳- فمینیسم های مذهبی محافظه کار

پایگاه حوزه قم

اهداف زنان از اشتغال در جامعه :

اشتغال زنان در سطح جامعه به رغم تعهدات دوگانه اش الزاماً به معنی بردگی و استعماری او نیست. زیرا آثار مثبت مادی و معنوی این اشتغال غالباً علاوه بر وضع خود زن که ضمن کسب

درآمد به استقلال و اعتبار اجتماعی بیشتری دست می یابد متوجه همسر و فرزندان اونیز می شود.

روی آوردن زنان به اشتغال در بیرون از کانون خانوادگی تاثیر بسزایی در ابعاد هویت اجتماعی آنان داشته و این امر به نوبه خود موجب افزایش اعتماد به نفس به جامعه زنان شده است.

زن ایرانی پذیرش اشتغال را به شرط هایی مشروط می سازد که کل مسائل مربوط به خانه و نگهداری فرزندان از جمله آنهاست . به نظر می رسد روی آوردن بیشتر زنان به تدریس و یا کارهای اداری به این سبب است که بتوانند به وظایف مربوط به خانه و فرزندان نیز برسند و دو نقش مادری و کارمندی را بتوانند به نحو احسن انجام دهند .

در تحقیقی از گروهی از معلمان بدست آمد همه آنها اظهار داشتند که شاغل بودن به آنها :

- ۱- ایفای نقش در اجتماع
- ۲- کسب منزلت اجتماعی
- ۳- برخورداری از استقلال مالی
- ۴- دارای احترام بیشتر
- ۵- شان اجتماعی بالاتر
- ۶- دیدگاه اجتماعی وسیع تر
- ۷- درک بهتر خانواده
- ۸- مدیریت بهتر خانه
- ۹- ایجاد حس اعتماد به نفس
- ۱۰- استقلال رای
- ۱۱- مفید بودن خلاقیت
- ۱۲- انعطاف پذیری بخشیده است

[فریبا زمانی، راهکار مدیریت]

تاثیر روانی کار در اجتماع در زنان :

رضایت کارگر از کار خود امری روان شناختی است و جنبه فردی دارد اما محیط کار، رضایت از مدیریت و عوامل اجتماعی بسیاری نیز بر آن تاثیر می گذارد رضایت کار به ۲ دلیل اهمیت دارد .

۱- تاثیر بر رفتار آن فرد

۲- تاثیر آن بر روابط اجتماعی

سنجش سطح رضایت شغلی مبتنی بر این است که احساس رضایت و نارضایتی ناشی از نگرش است که خود نیز تا اندازه با چگونگی شغل و مقتضیات مربوط به پدید می آید .

کار باعث عزت نفس زنان می شود.

بهداشت روانی یکی از مواردی است که در دهه اخیر مورد توجه محققان بوده و توجه به ابعاد اثر گذاری آن بر زندگی خانوادگی و شغلی افراد باعث شناخت زوایای پنهان و آشکار آن شده است .

بهداشت روانی را میتوان از دو بعد مورد بررسی قرار داد.

۱- بهداشت روانی فرد

۲- بهداشت روانی محیط کار

۳- بهداشت روانی فرد و محیط کار هر دو بر هم تاثیر می گذارند و با رعایت اصول انسانی و اخلاقی می توان بهداشت محیط کار و فرد را متضمن شد . عزت نفس یکی از علل بهداشت روانی است که به روایت متعدد اسلامی بیان شد (عزت نفس خصلت شریفی است که نتیجه شناسایی انسان از قدر و منزلت خویش و بزرگ داشتن خویش از فروتنی کردن برای مال و ثروت و امور دنیوی است) از جمله رسول اکرم می فرماید (نیاز خویش را با عزت نفس بجویند زیرا هر کاری تقدیری دارد که بر آن تقدیر می رود)

پیامبر اسلام و ائمه نیز با کار و اشتغال زنان مخالفت نکرده و حتی زنان را به کار نیز تشویق می کرد . (زنان ایران زهرا باقری)

پیشینه

خانواده و پیامدهای منفی اشتغال

در بعضی موارد مهم‌ترین مسئله‌ای که باعث می‌شود زنان به اشتغال روی آورند موضوع «درآمدزایی» است. درآمد زن گاهی کشتی نجات خانواده است و برای بقای خانواده، اهمیت بسیار دارد. در کشورهای جهان سوم، گاهی مردان به تنهایی نمی‌توانند زندگی را تأمین کنند. درباره این مزیت، باید گفت: درست است که زن شاغل، درآمد دارد، اما زن‌های خانه‌دار نیز فعالیت‌های جانشین درآمد دارند. منظور از «فعالیت‌های جانشین درآمد» فعالیت‌هایی مثل نظافت، پخت و پز، اتوکشی، بچه‌داری و مانند آن است که هرگاه توسط کسی بجز زن خانه‌دار انجام شود، باید برای آن پول پرداخت گردد و فعالیت‌های زنان در این زمینه‌ها در واقع، جانشین درآمد برای خانواده می‌شود. (کار، ۱۳۷۸، ص ۱۳۸)

برخی پژوهش‌ها مزایا و معایب اشتغال زنان را از عده‌ای شاغل و غیرشاغل مورد پرسش و تحقیق قرار داده‌اند. بجاست در اینجا به نتیجه آمار اشاره‌ای داشته باشیم: یکی از نتایج این تحقیق آن است که بیشترین اثر منفی اشتغال زن معطوف به «کاهش آسایش و راحتی» و همچنین «خستگی» او در اثر فشار کار داخل و خارج از منزل است. طبق یکی دیگر از نتایج تحقیق، تقلیل ساعات کار می‌تواند در کاهش اثرات منفی اشتغال زن مؤثر باشد. بنابراین، به نظر می‌رسد خانواده‌ها دچار کمبود وقت هستند، در صورتی که خانواده و برآورده نمودن نیازهای عاطفی افراد خانواده احتیاج به صرف زمان دارد. لزوم سرمایه‌گذاری زمانی، به ویژه در مورد فرزندان، بسیار محسوس است. در زمانی که فرزند ایام کودکی را پشت سر می‌گذارد و

شخصیت اصلی اش شکل می گیرد و در زمانی که ایام نوجوانی را با بحران‌ها سپری می کند، نیاز به صرف زمان دارد. این امر نه تنها در سلامت و بهداشت روانی خانواده، بلکه در سلامت جامعه نیز مؤثر است. شاید بی تناسب نباشد که اشاره‌ای به مطلب روزنامه ایران با عنوان «فرار دختران از خانه؛ چرا؟» داشته باشیم:

فرزانه دختر ۱۴ ساله‌ای است که اقدام به فرار از خانه کرده است. او می گوید: پدر و مادرم هر کدام دو شیفت کار می کنند تا من و سه برادرم، در رفاه زندگی کنیم. شب‌ها وقتی خسته به خانه برمی گشتند، به علت کار زیاد و مشکلات کاری‌شان، اصلاً حوصله ما را نداشتند. وقتی پدر و مادرمان به خانه می آمدند، ما تنهاتر می شدیم؛ چون علاوه بر فشار تنهائی، تحمل خستگی آنها را هم می کردیم. (ولکجی، ۱۳۷۹، ج ۲، ص ۶۲۸)

با توجه به مطالب مطرح شده، به نظر می رسد زمان کار نیاز به بررسی دارد. واقعا ساعات کار در جامعه چه حجمی از معضلات اجتماعی پنهان و آشکار را در پشت خود دارد؟ درست است که ممکن است تغییر ساعت کار از نظر اقتصادی، در ابتدا مقرون به صرفه به شمار نیاید، اما شاید این موضوع با آرامش اجتماعی، که به ارمغان می آورد، منفعتی همگانی به تمامی اقشار جامعه هدیه دهد. (ولکجی، ۱۳۷۹، ج ۲، ص ۶۲۸) بنابراین، کمبود وقت و به دنبال آن، کاهش آسایش و راحتی برای زنان یکی از پیامدهای اشتغال آنهاست.

دو مشکل عمده دیگر برای زنان شاغل وجود دارد: اول مراقبت از فرزند در ساعاتی که مادر در محل کار عرضه می شود. دیگری نوبت دوم کار است که زن پس از بازگشت از محل کار به خانه، باید به انجام آن پردازد. در جوامع در حال توسعه، کار خانگی و مراقبت از کودک عموماً

در قلمرو مسئولیت زنان قرار دارد، اما در چارچوب خانواده گسترده، ممکن است زن‌ها با یکدیگر در این زمینه همکاری کنند. با تغییر شکل خانواده و تبدیل آن به خانواده هسته‌ای، به ویژه در مناطق شهری، مسئولیت‌های نگهداری از کودک و انجام امور خانه هر چه بیشتر به عهده یک زن خاص - یعنی مادر - قرار می‌گیرد. خدمات خانگی نسبتاً گران است و استفاده از آن مشکل، و مؤسسات نگهداری کودک همچون مهدکودک‌ها نیز به اندازه کافی در دسترس نیست. (کار، ۱۳۷۸، ص ۲۴) از سوی دیگر، از دیدگاه برخی افراد سپردن کودکان به سازمان‌های خاص (مهد کودک‌ها)، آن هم در زمانی که کودک بیشترین نیاز را به مادر دارد، ممکن است موجبات بروز نابسامانی‌های روانی خاصی را در بزرگسالی فراهم آورد که به آن «پرستار مادری»^۱ اطلاق می‌شود. (ساروخانی، ۱۳۷۰، ص ۱۷۰)

نکته دیگر اینکه مگر یک زن شاغل چقدر حقوق و دست‌مزد می‌گیرد که نیمی از آن را به خدمت‌کار و مهد کودک و شیرخوارگاه دهد؟

موضوع بحث سوکولوف (Sokoloff, ۱۹۸۰) این است که در ایالات متحده، این نظریه که زن‌ها مادر، کدبانو و خانه‌دار تمام وقت باشند، پدیده‌ای جدید و یک معیار قرن بیستمی است. توجیه نظریه مزبور این است که پرورش کودک وظیفه طبیعی زن است و کودک به توجه دایمی و کامل یک فرد بزرگسال نیازمند است. (کار، ۱۳۷۸، ص ۲۵)

^۱- Hospitalism

یکی دیگر از معایب اشتغال زنان، «تحقیر زنان در برخی مشاغل» است. دلایلی اثبات می‌کند که زنان امروزی برای بعضی مشاغل مناسب‌تر از مردان هستند. اگر به اطراف خود نگاهی بیندازیم، می‌بینیم اکنون مردان برای بعضی کارها، فقط زن استخدام می‌کنند؛ مانند فروشنده‌گی، بازاریابی و یا منشیگری. دلایل این امر عبارت است از:

۱. مزد کمتر و سربراهی بیشتر؛ دلایل اصلی ترجیح استخدام کارگران زن برای بعضی از مشاغلی که به مهارت نیاز ندارند، این است که زن‌ها نیروی کار سربراه‌تر و ارزان‌تری هستند و آمادگی انجام مشاغلی را دارند که مردان از پذیرفتن آنها سرباز می‌زنند.

۲. مهارت‌های مرتبط با وظایف خانگی (یا زنانگی): مثل فروشنده‌گی

۳. جاذبه زنانه: زنانگی خود کیفیتی است که سبب می‌شود کارفرمایان زنان را برای بعضی از مشاغل همچون فروشنده‌گی و پیش‌خدمتی، که در این مشاغل، ویژگی زنانه در جلب مشتریان مؤثر است، مناسب‌تر تشخیص دهند. (کار، ۱۳۷۸، ص ۵۳)

متأسفانه این دلایل حاکی از توهین و تحقیر و سوء استفاده از زنان است که حقیر شمردن زنان منجر به این مسئله شده است.

در بعضی موارد یکی دیگر از پیامدهای منفی اشتغال زنان، تنوع، تعدد و تعارض وظایف و نقش‌های زنانه است. در بیشتر جوامع، کار نقش اولیه اجتماعی مردان است؛ چون از مرد انتظار می‌رود مایحتاج خانواده خود را تأمین کند. پسرها از ابتدا، به گونه‌ای آموزش داده می‌شوند که در بزرگسالی بتوانند جایگاه خود را در اجتماع بیابند. اما در مقابل، نقش اولیه زن، همسر و

مادر بودن است. از زنان انتظار می‌رود از ابتدا وظایف مادر بودن و همسر بودن را به وجهی عالی آموزش ببینند. از این رو، دختران به طور سنتی، با مسائل خانه‌داری (همسری و مادری) آشنا می‌شوند. به همین دلیل، بین کارکردن زن و مرد تعارض پیش می‌آید؛ چون مرد نقش اولیه‌اش کار کردن در بیرون از خانه است، اما برای زن، کار در بیرون از خانه نقش دوم است. زن باید وظیفه مادر بودن و همسر بودن را مقدم بر کار بیرون بداند.

بدین روی، قبول نقش‌های چندگانه برای زنان، ممکن است همراه با اضطراب و عصبانیت و عدم آرامش باشد. مرد تمام توجه خود را به کارش معطوف می‌کند، اما زنان شاغل باید به طور همزمان، به درخواست‌های محیط کار، خانه و خانواده پاسخگو باشند. اگر بچه مریض شود، خللی در کار مرد ایجاد نمی‌کند، اما همین مسئله موجب می‌شود زن محل کارش را ترک کند. آندره میشل در مورد تنوع و تعدد وظایف زن در جوامع گوناگون، به عنوان سرنوشت غمبار یک زن، چنین می‌نویسد:

مطالعات در ایالات متحده، فرانسه، لهستان، روسیه و سوئد، نشان می‌دهد که حتی اگر زن در خارج از منزل کار کند، سنگین‌ترین وظایف مربوط به کار منزل را بر دوش دارد و شوهرش در کار منزل، بر اساس برابری به او یاری نمی‌دهد. تعدد وظایف تنها مسئله زن امروز نیست، بلکه تنوع و گاهی تعارض آنان پدیده خاص عصر ما از دیدگاه زنان شاغل است. «مادر بودن» یعنی بُعد عاطفی رفتار را قوی‌تر ساختن، با کارفرما یا رئیس بودن، که مستلزم اعمال قدرت در یک مدیریت کار است، و در عین حال، «همسر بودن» و با آن انجام وظایف گوناگون خانه، ساده

نمی‌نماید و بالاتر از این، باید حامل ارزش‌های زیبایی‌شناسی، که در تمامی قرون به زن منتسب گردیده است، نیز بود. (میشل، ۱۳۵۴، ص ۱۷۱)

متأسفانه در بعضی از موارد یکی دیگر از پیامدهای منفی اشتغال زنان، که باید به آن اشاره کنیم، تضعیف روابط احساسی و عاطفی میان زن و شوهر است. این در صورتی است که اسلام اساس رابطه زن و شوهر را بر مودت و رحمت قرار داده است .

شاید یکی از پیامدهای منفی طلاق این است که میزان طلاق در بین زنان شاغل بیش از زنان غیرشاغل است. از سوی دیگر، مارتین سگالن ضمن اشاره به تحقیق خانم آندره میشل اظهار می‌دارد:

در اکثر موارد، اشتغال زن علت بروز شکاف در خانواده [بوده] و مسئله‌ساز جلوه کرده است. امروز دیگر شغل زن و شوهر به شکل اجزای مکمل یک فعالیت تولیدی انگاشته نمی‌شود. هنگامی که رقابتی بین شغل‌های زن و شوهر بروز کند، نتیجه آن نه افزایش «بستگی» متقابل، که بروز «تضاد» [است] و کار هر یک از زوجین بخشی از کار مشترک و دسته‌جمعی خانواده تلقی نمی‌شود، در حالی که وضعیتی که در خانواده‌های دهقانی یا کارگری در ادوار گذشته متداول بود، کار آنان بر بستگی متقابل مبتنی است. (دفتر نهاد مقام معظم رهبری، ۱۳۷۹، ج ۲، ص ۶۱۰)

از دیگر پیامدهای منفی، پیامدی است که متوجه خود زنان شاغل است. به نظر می‌رسد این مهم‌ترین پیامد منفی است که در بررسی‌ها فراموش شده و آن «سلامتی و شادابی زن شاغل» است. ممکن است اگر شغل زن در شرایط مناسب محقق نشود زن از این نظر آسیب ببیند. با

کمال تأسف، پدیده‌ای به نام «رماتیسم اشتغال» (میل کاذب به اشتغال) در میان دختران جوان شایع شده است. این میل نامطلوب موجب می‌شود دختران ما به بهانه اجتماعی شدن و یا برای اینکه به مردان نشان دهند که آنها هم می‌توانند کار کنند، خود را دچار رنج و مشقت کنند، غافل از اینکه در ازای این کار، به سلامتی و شادابی و نشاط روحی و جسمی خود آسیب می‌رسانند. البته دغدغه بی‌وفایی و خیانت و بی‌مسئولیتی مردان نیز بسیاری از زنان و دختران را به این امر وامی‌دارد.

چسترتون در این زمینه می‌نویسد:

من منکر آن نیستم که زنان قبلاً مورد رفتار ناشایست و حتی در معرض شکنجه قرار می‌گرفتند، ولی به عقیده من، وضع آنها هیچ‌گاه به اندازه امروز، که فرمانروای خانه و نیز رقیب اداری مردانند، رقت‌بار نبوده است. (بلاد، ۱۳۳۳، ص ۸۷)

متأسفانه اولین کسی که ممکن است در اشتغال آسیب ببیند خود زن شاغل است، نفر دوم کودکش و پس از آن کانون گرم خانواده‌اش قرار دارد. درست است که هم جامعه نیاز به اشتغال زنان دارد و هم عده‌ای از زنان به درآمد نیاز دارند، ولی چقدر خوب است تدابیری اندیشیده شود که این پیامدهای منفی حتی‌الامکان تقلیل پیدا کند.

مسئله دیگری که به آن توجه اندکی شده مسئله «خانه‌داری» زنان است. عده‌ای سعی می‌کنند از خانه‌داری ارزش‌زدایی کنند و کارهای خانه را پست و بی‌ارزش جلوه دهند، در صورتی که

تأثیر اقتصادی کارهای بی‌مزد زنان، با گستره وسیعی که دارد، غیرقابل انکار است. گیدنز، جامعه‌شناس غربی، می‌نویسد:

کارهای بی‌مزد خانگی اهمیت زیادی برای اقتصاد جامعه دارد. برآورد شده است که کارخانه بین ۲۵ تا ۴۰ درصد ثروت ایجاد شده در کشورهای صنعتی را دربر می‌گیرد. (گیدنز، ۱۳۷۸، ص ۱۹۶)

این نقش در کشورهایی که کشاورزی، بخصوص در شکل سنتی‌اش، در آنجا رواج بیشتری دارد، از جمله کشور ما، کاملاً جدی است. بخشی از این‌گونه کارها می‌تواند در احتسابات ملی گنجانده شود و دولت به طور مستقیم، دست‌مزد زنان را منظور کند که رسیدگی به این امر، بخصوص برای دوران سالمندی و از کارافتادگی - که برای زنان فعال، زودرس هم هست - امری ضروری است. چنانچه راجع به بخش دیگری که در چهاردیواری خانه‌ها به عنوان خانه‌داری و بچه‌داری به حساب می‌آید، نیز دین اسلام طرح اجرت خدمت، اجرت رضاع و یا استخدام خدمت‌کار را مطرح کرده است. اگر این امر جزو فرهنگ شود و مردان در حقوق و مزایایی که دریافت می‌کنند، سهم زنان خود را منظور کنند و در مشاغل دولتی و غیردولتی، این امر مورد نظر کارفرمایان باشد، طیف قابل توجهی از زنان برای درآمدزایی، انگیزه کمتری به اشتغال‌گزینی بیرون از منزل خواهند داشت. قطعاً این راه‌کار دینی تبعات منفی ندارد و اگر هم با توجه به آگاهی‌اندک برخی از زنان و مردان، احقاق این حق به شیوه‌ای غلط اعمال شود، قطعاً ضررش بیش از ضرر تب اشتغال زنان نیست. (علاسوند، ۱۳۸۲، ص ۱۵۸)

همچنین در این مبحث فراموش شده است که امروزه کیان خانواده در معرض آسیب جدی قرار دارد، با اینکه بسیاری از پدران و مادران از هم اکنون نگران زندگی خود در زمان پیری هستند. نگرانی آنان بیش از همه، در مورد زمانی است که به بستر بیماری بیفتند و یا دچار فراموشی شوند. افراد مسن می‌خواهند در منازل خود پرستاری شوند، ولی فرزندان تمایل دارند پدر و مادرشان در مؤسسات پرستاری شوند. (پور ارشد و محمودی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۴۰)

علت این امر معلوم است؛ چون همین افراد مسن از جمله مادران مسن، روزگاری همین فرزندان خود را به جای مراقبت در خانه، به مهد کودک روانه می‌کردند یا آنکه هم اکنون زنان از روی ناگزیری یا تفنن و سرگرمی، به کار در بیرون از خانه مشغول می‌شوند، در حالی که حق آن بوده است که از فرزندان خود مراقبت نمایند. (پور ارشد و محمودی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۴۰)

اکنون معضل فروپاشیدگی خانواده، متفکران غربی را واداشته است به این امر به طور جدی بیندیشند، ولی به گونه‌ای که هم این واحد کوچک به صفای دیرینه‌اش برگردد و هم از امتیازات مدرنیته بی‌بهره نماند. در همین زمینه، تافلر در موج سوم، از احیای مجدد خانواده فروپاشیده موج دوم و بازگشت اقتدار و احترام خانواده، که بر پایه سود و منفعت اقتصادی و تغییر شکل شیوه تولید در موج سوم استوار است، سخن می‌گوید. او استدلال می‌کند که انجام کار در خانه و عدم حضور افراد در محل و مراکز فعالیت، هم صرفه‌جویی در وقت و انرژی را باعث می‌شود و هم حضور طولانی اعضای خانواده را موجب می‌گردد که خود موجب افزایش پیوند عاطفی آنها می‌شود. (تافلر، ۱۳۷۸، ص ۲۶۹ - ۳۱۳)

جامعه آماری:

دبیران مقطع متوسطه، دبیرستان شهید شفیعی مشهد، کلا ۵۳ نفر می باشند و کارمندان شهرداری مرکزی ۹۲ نفر = ۶ زن و ۸۶ مرد

نمونه آماری:

۱۰ نفر از دبیران دبیرستان دخترانه شهید شفیعی و ۲۰ نفر از کارمندان شهرداری مرکزی می باشد.

روش نمونه گیری :

نمونه گیری به صورت تصادفی انجام شده و از بین ۱۴۵ نفر کارمندان شهرداری و دبیرستان ۳۰ نفر به صورت تصادفی ساده انتخاب شده اند.

ابزار پژوهش :

در این پژوهش برای سنجش میزان اشتغال از پرسشنامه‌ای به تعداد ۲۰ سوال، بر روی یک مقیاس ۵ درجه ای در طیف لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، خیلی کم، کم) تنظیم شده است. دامنه نمرات از سن بالای ۲۳ سال قرار دارد، تعداد ۳۰ آزمون در اختیار زنان شاغل مختلف قرار گرفت و از آنها خواسته شد موارد مبهم و نامأنوس را مشخص نمایند و پاسخ دهند.

پایایی آزمون

پایایی از طریق محاسبه آلفای کرونباخ برای زنان شاغل و برای کل افراد ۹۳٪ محاسبه گردید. پس از انجام برخی تغییرات در متن اصلی پرسشنامه، حذف یا تغییر بعضی سوالات و تنظیم مجدد سوالات هر مقیاس، پرسشنامه از ۳۰ سؤال تقلیل یافت و میزان آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۲۰ سؤالی ۹۳٪ گزارش گردید (سموعی و همکاران، ۱۳۸۰ به نقل از ناظم و صدقی بوکانی ۱۳۸۵).

کسب امتیاز بیشتر در این آزمون، نشانگر موفقیت برتر فرد مورد نظر یا در کل آزمون و بر عکس می باشد مثلاً کسب امتیاز بالاتر در مقیاس خود ابرازی نشان دهنده ای خود ابرازی بیشتر در فرد است (سموعی و همکاران، ۱۳۸۰).

روش آماری:

روش آماری مورد استفاده در این پژوهش توصیفی و استنباطی است به طوری که در این پژوهش جهت تخصیص طبقه بندی و اعلام درصد فراوانی و همچنین رسم نمودار و جداول از آماراستفاده شده است و همچنین برای بررسی جهت صحت و سقم فرضیه های تحقیق از روش استنباطی از آزمون X^2 استفاده شده است.

آزمون فرضیات

در بسیاری از موارد باید تصمیم گیری براساس اطلاعات حاصل از یک نمونه انجام شود. مثلاً: مدیر کنترل یک کارخانه باید تعیین کند که رقم تولید مطابق استاندارد باشد یا خیر. برای این کار مشخص تصمیم گیرنده برای پارامتر مورد نظر عددی را فرض می کند و آن را H_0 (فرض صفر) می نامند. فرضیه ی مقابل آن را H_1 می نامند (فرض مخالف) حال با انتخاب یک نمونه از جامعه مورد نظر و اعمال روش های آماری فرضیه را با اطمینان معینی آزمون می کنیم.

اگر دلیل بر رد H_0 نباشد آن را می پذیرد و در غیر این صورت اگر H_0 رد شود فرضیه مخالف یعنی H_1 را می پذیرد.

در این نوع آزمون دو نوع خطا وجود دارد:

۱- خطای نوع اول (آلفا): که عبارتست از احتمال رد کردن فرضیه‌ی صفر در حالی که H_0 واقعا درست باشد.

۲- خطای نوع دوم (بتا) که عبارتست از احتمال پذیرفتن H_0 در حالی که فرضیه H_1 درست باشد.

آزمون کای دو یا خی دو

چنانچه فراوانی های نظری و فراوانی تجربی را در یک جدول منعکس کنیم از آن فرمول:
خی دو مساوی با سیگمای فراوانی نظری منهای فراوانی تجربی به توان دو تقسیم بر فراوانی نظری.

وقتی خی دو را محاسبه کردیم با خی دو جدول مقایسه می کنیم.

- اگر کایدو محاسبه شده کمتر باشد، نتیجه می گیریم که فراوانی های تجربی و نظری اختلاف معنی داری ندارد یعنی با احتمال ۹۵ درصد تفاوت بین فراوانی ها نظری و تجربی ناشی از تصادف است.

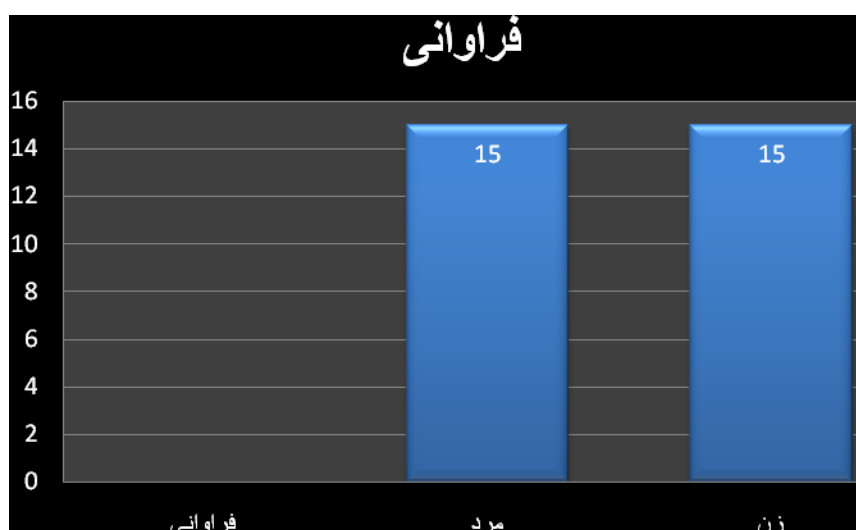
- ولی اگر کایدو محاسبه شده بیش از کایدو جدول باشد، فرض درست بودن فرضیه با احتمال ۹۵ درصد حقیقت ندارد.

مشخصه تابع کای دو

$$\chi(t; k) = (1 - 2it)^{-k/2}$$

جدول و نمودار جنسیت (۱)

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۱۵	۵۰
زن	۱۵	۵۰
جمع	۳۰	۱۰۰

www.kandoo.cn.com

جدول و نمودار سن (۲)

زن

سن	۲۵-۲۹	۳۰-۳۴	۳۵-۳۹	۴۰-۴۴	۴۵-۴۹	۵۰-۵۴	۵۰-۵۹	جمع
فراوانی	۲	۶	۳	۲	۱	۱	۰	۱۵
درصد	۱۳/۳۳	۴۰	۲۰	۱۳/۳۳	۶/۶۶	۶/۶۶	۰	۱۰۰

www.kandoo.cn.com

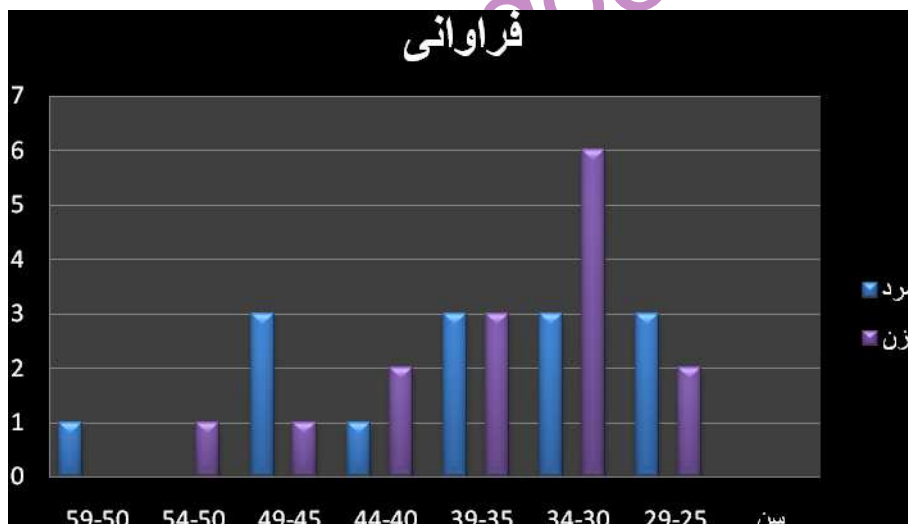
مرد

سن	۲۵-۲۹	۳۰-۳۴	۳۵-۳۹	۴۰-۴۴	۴۵-۴۹	۵۰-۵۴	۵۰-۵۹	جمع
فراوانی	۳	۳	۳	۱	۳	نفی	۱	۱۴
درصد	۲۰	۲۰	۲۰	۶/۶۶	۲۰		۶/۶۶	۹۳/۳۲

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com

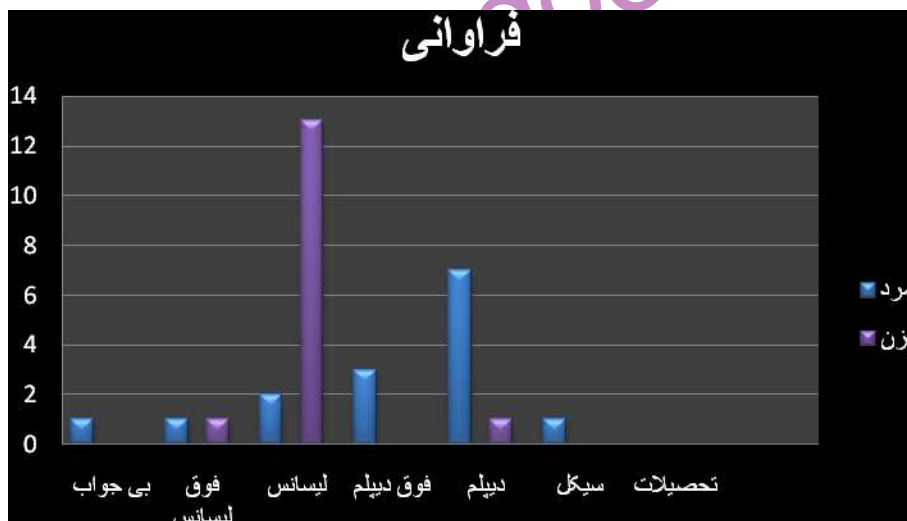
جدول و نمودار تحصیلات (۳)

مرد

تحصیلات	سیکل	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	بی جواب	جمع
فراوانی	۱	۷	۳	۲	۱	۱	۱۵
درصد	۶/۶۶	۴۶/۶۶	۲۰	۱۳/۳۳	۶/۶۶	۶/۶۶	۱۰۰

زن

تحصیلات	سیکل	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	بی جواب	جمع
فراوانی	۰	۱	۰	۱۳	۱	۰	۱۵
درصد	۰	۶/۶۶	۰	۸۶/۶۶	۶/۶۶	۰	۱۰۰

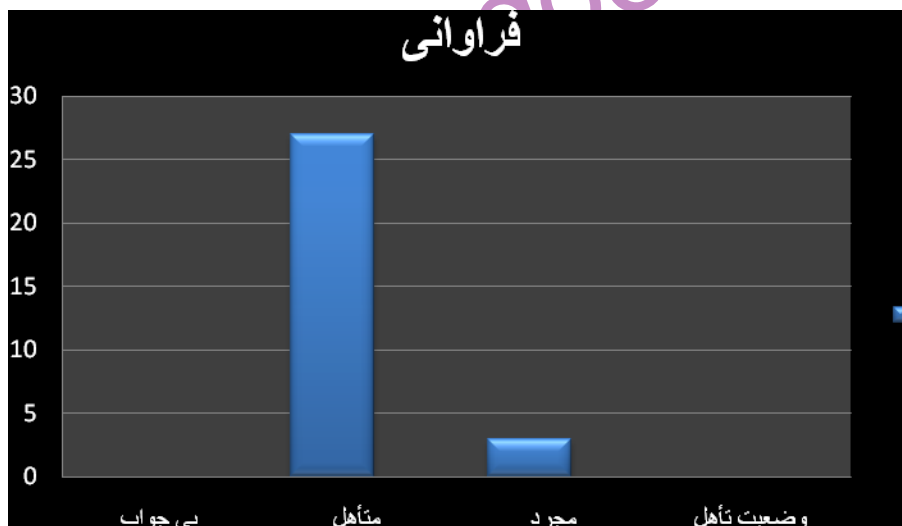
جدول و نمودار شغل (۴)

شغل	دبیر	کارمند شهرداری	بی جواب	جمع
فراوانی	۹	۱۸	۴	۳۰
درصد	۳۰	۶۰	۱۰	۱۰۰

جدول و نمودار تأهل (۵)

وضعیت تأهل	مجرد	متأهل	بی جواب	جمع
فراوانی	۳	۲۷	۰	۳۰
درصد	۱۰	۹۰	۰	۱۰۰

جدول و نمودار شماره (۶) سوال (۱)

مرد

میزان نقش زن در اقتصاد	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	بی جواب	جمع
فراوانی	۰	۳	۵	۶	۱	۰	۱۵
درصد	۰	۲۰	۳۳/۳۳	۴۰	۶/۶۶	۰	۱۰۰

زن

میزان نقش زن در اقتصاد	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	بی جواب	جمع
فراوانی	۱	۳	۵	۴	۲	۰	۱۵
درصد	۶/۶۶	۲۰	۳۳/۳۳	۲۶/۶۶	۱۳/۳۳	۰	۱۰۰

جدول و نمودار (۷) سوال (۲)

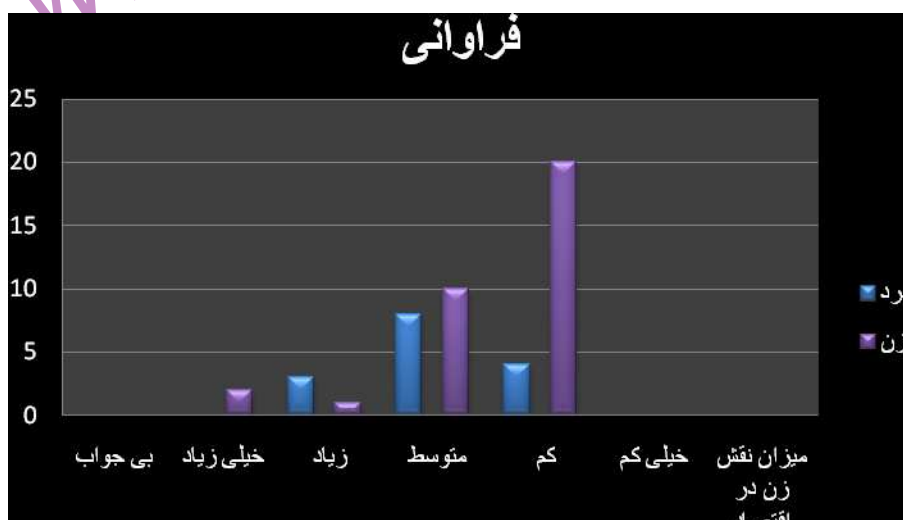
مرد

میزان استقبال از اشتغال زنان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	بی جواب	جمع
فراوانی	۰	۴	۸	۳	۰	۰	۱۵

درصد	۰	۲۶/۶۶	۵۳/۳۳	۲۰	۰	۰	۱۰۰
------	---	-------	-------	----	---	---	-----

زن

میزان استقبال از اشتغال زنان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	بی جواب	جمع
فراوانی	۰	۲۰	۱۰	۱	۲	۰	۱۵
درصد	۰	۱۳/۳۳	۶۶/۶۶	۶/۶۶	۱۳/۳۲	۰	۱۰۰

جدول و نمودار (۸) سوال (۳)

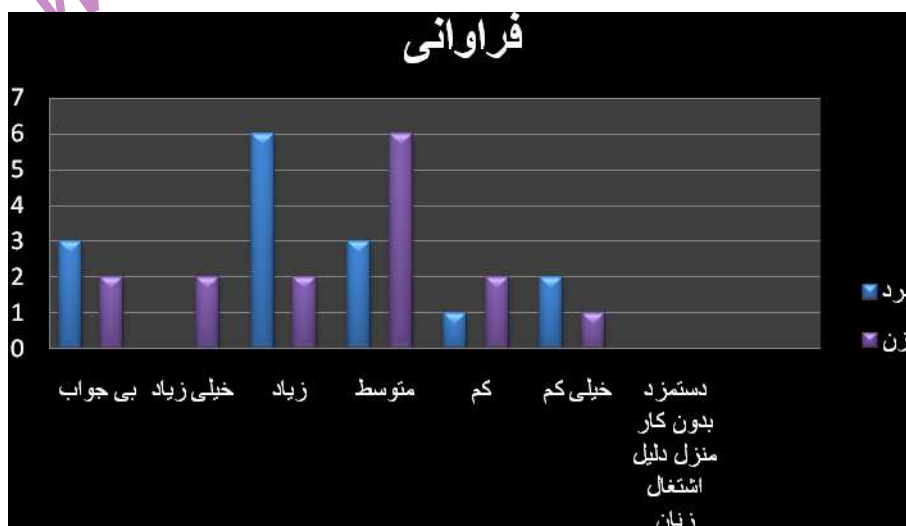
مرد

دستمزد بدون کار منزل دلیل اشتغال زنان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	بی جواب	جمع
فراوانی	۲	۱	۳	۶	۰	۳	۱۵

درصد	۱۳/۳۳	۶/۶۶	۲۰	۴۰	۰	۲۰	۱۰۰
------	-------	------	----	----	---	----	-----

زن

دستمزد بدون کار منزل دلیل اشتغال زنان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	بی جواب	جمع
فراوانی	۱	۲	۶	۲	۲	۲	۱۵
درصد	۶/۶۶	۱۳/۳۳	۴۰	۱۳/۳۳	۱۳/۳۳	۱۳/۳۳	۱۰۰

جدول و نمودار شماره (۹) سوال (۴)

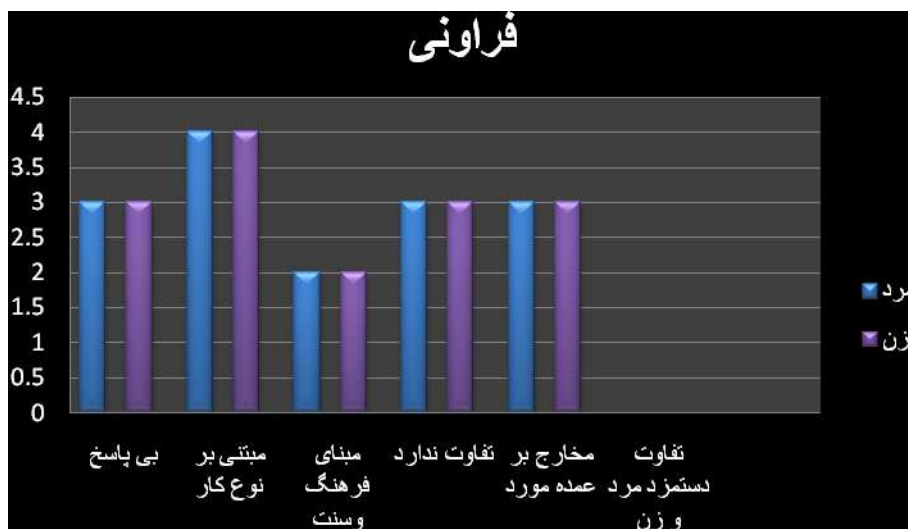
مرد

تفاوت دستمزد مرد و زن	مخارج بر عمده مورد	تفاوت ندارد	مبناهای فرهنگ و سنت	مبتنی بر نوع کار	بی پاسخ	جمع

فرآوانی	۳	۳	۲	۴	۳	۱۵
درصد	۲۰	۲۰	۱۳/۳۳	۲۶/۶۶	۲۰	۱۰۰

زن

تفاوت دستمزد مرد و زن	مخارج بر عمده مورد	تفاوت ندارد	مبنای فرهنگ و سنت	مبتنی بر نوع کار	بی پاسخ	جمع
فرآوانی	۳	۳	۲	۴	۳	۱۵
درصد	۲۰	۲۰	۱۳/۳۳	۲۶/۶۶	۲۰	۱۰۰

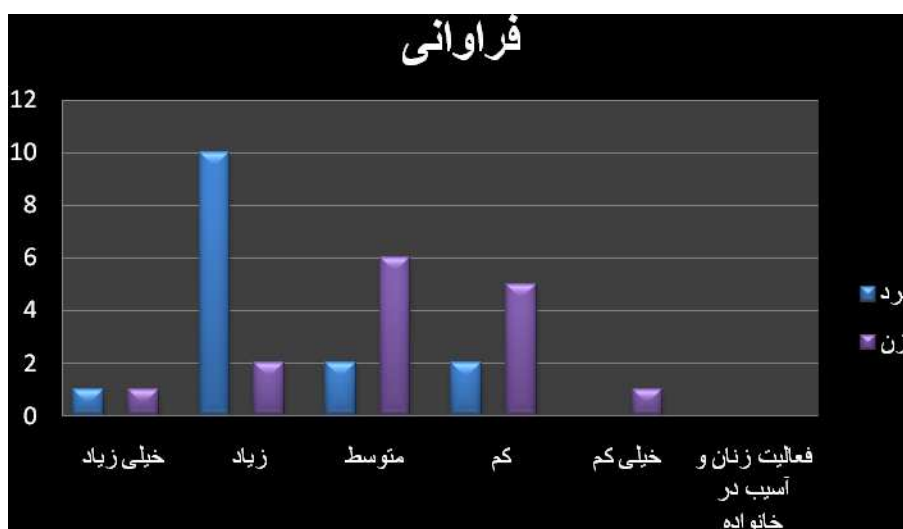
جدول و نمودار شماره (۱۰) سوال (۵)

فعالیت زنان و آسیب در خانواده	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع

فراوانی	۰	۲	۲	۱۰	۱	۱۵
درصد	۰	۱۳/۶۶	۱۳/۳۳	۶۶/۶۶	۶/۶۶	۱۰۰

زن

فعالیت زنان و آسیب در خانواده	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۱	۵	۶	۲	۱	۱۵
درصد	۶/۶۶	۳۳/۳۳	۴۰	۱۳/۳۳	۶/۶۶	۱۰۰

جدول و نمودار شماره (۱۱) سوال (۶)

مرد

موافقت با	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
-----------	---------	----	-------	------	-----------	-----

اشتغال زنان						
فراوانی	۳	۳	۵	۳	۱	۱۵
درصد	۲۰	۲۰	۳۳/۳۳	۲۰	۶/۶۶	۱۰۰

زن

موافقت با اشتغال زنان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۳	۳	۳	۳	۳	۱۵
درصد	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۱۰۰

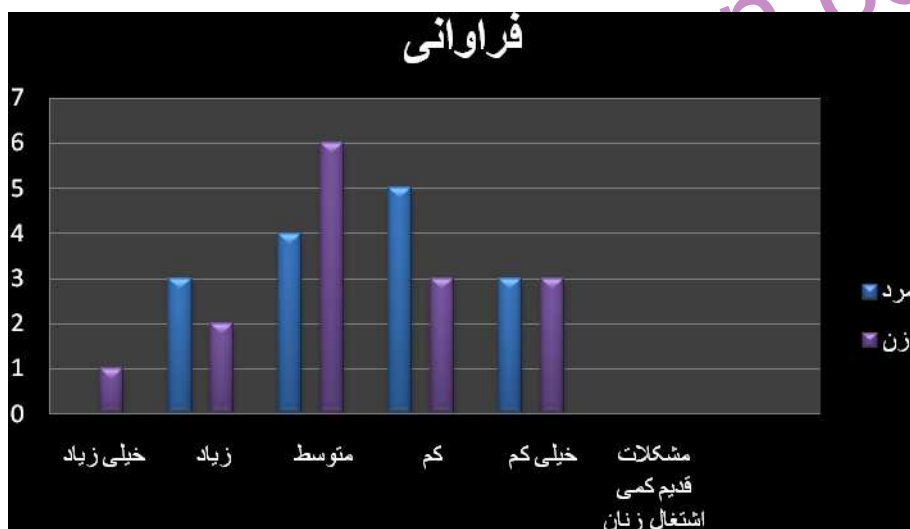
جدول و نمودار شماره (۱۲) سوال (۷)

مرد

مشکلات قدیم کمی اشتغال زنان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۳	۵	۴	۳	۰	۱۵
درصد	۲۰	۳۳/۳۳	۲۶/۶۶	۲۰	۰	۱۰۰

زن

مشکلات قدیم کمی اشتغال زنان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۳	۳	۶	۲	۱	۱۵
درصد	۲۰	۲۰	۴۰	۱۳/۳۳	۶/۶۶	۱۰۰

جدول و نمودار شماره (۱۳) سوال (۸)

مرد

~۵۱~

اشتغال زنان اثر منفی به تربیت فرزندان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۲	۱	۳	۵	۴	۱۵
درصد	۱۳/۳۳	۶/۶۶	۲۰	۳۳/۳۳	۲۶/۶۶	۱۰۰

زن

اشتغال زنان اثر منفی به تربیت فرزندان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۰	۷	۴	۱	۳	۱۵
درصد	۰	۴۶/۶۶	۲۶/۶۶	۶/۶۶	۲۰	۱۰۰

جدول و نمودار شماره (۱۴) سوال (۹)

مرد

اشتغال زنان اختلاف در زندگی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۱	۳	۶	۲	۳	۱۵
درصد	۶/۶۶	۲۰	۴۰	۱۳/۳۳	۲۰	۱۰۰

زن

شاخص	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۱	۵	۶	۲	۱	۱۵
درصد	۶/۶۶	۳۳/۳۳	۴۰	۱۳/۳۳	۶/۶۶	۱۰۰

جدول و نمودار شماره (۱۵) سوال (۱۰)

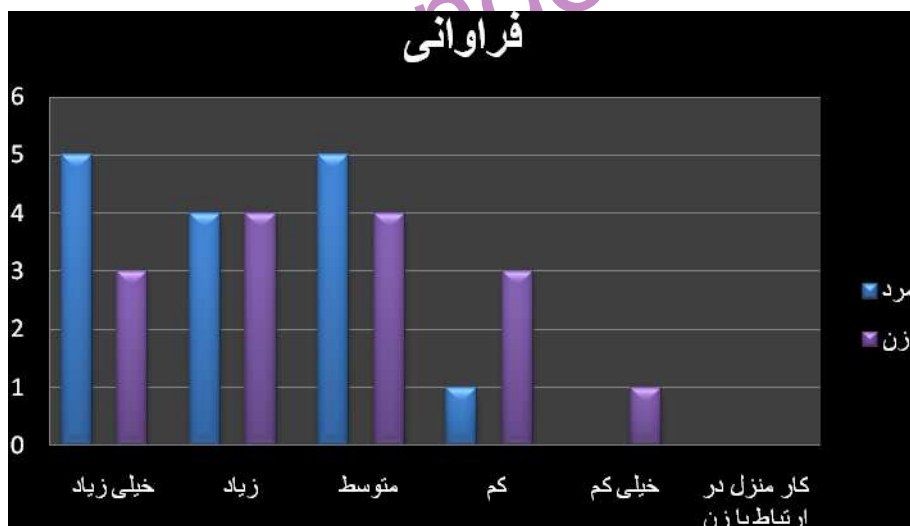
مرد

~۵۳~

کار منزل در ارتباط با زن	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۰	۱	۵	۴	۵	۱۵
درصد	۰	۶/۶۶	۳۳/۳۳	۲۶/۶۶	۳۳/۳۳	۱۰۰

زن

شاخص	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۱	۳	۴	۴	۳	۱۵
درصد	۶/۶۶	۲۰	۲۶/۶۶	۲۶/۶۶	۲۰	۱۰۰

جدول و نمودار شماره (۱۶) سوال (۱۱)

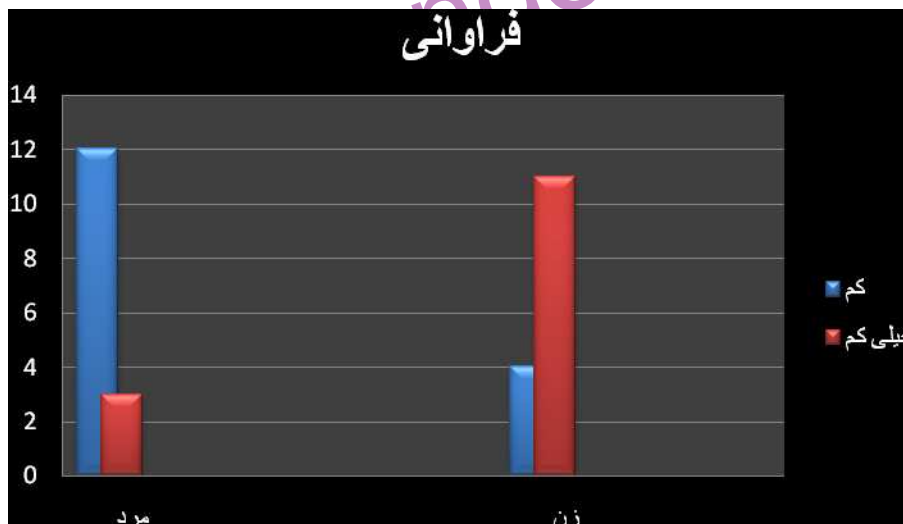
مرد

~۵۴~

اشتغال	بله	خیر	جمع
زنان رقیب مردان			
فراوانی	۳	۱۲	۱۵
درصد	۲۰	۸۰	۱۰۰

زن

شاخص	بلی	خیر	جمع
فراوانی	۱۱	۴	۱۵
درصد	۷۳/۳۳	۲۶/۶۶	۱۰۰

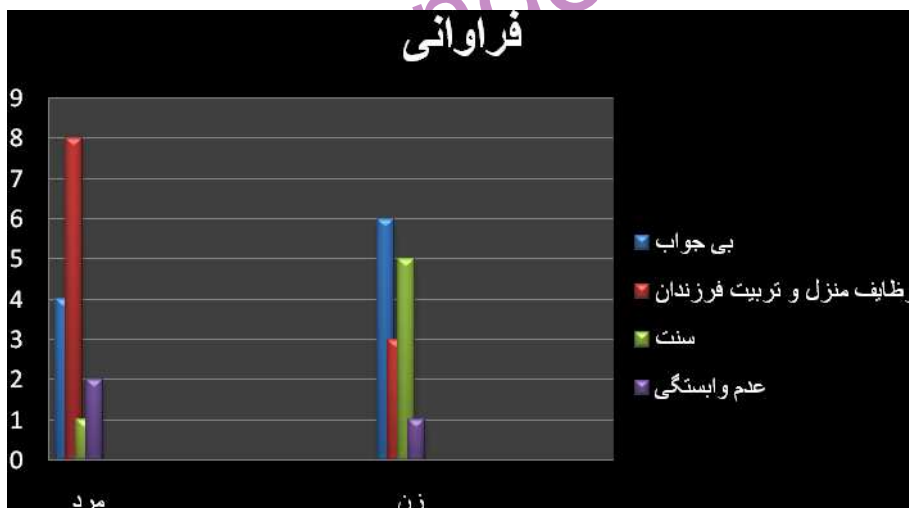
جدول و نمودار شماره (۱۷) سوال (۱۲)

مرد

جمع	بی جواب	وظایف منزل و تربیت فرزندان	سنت	عدم وابستگی	دلایل مخالفت آقایان
۱۵	۴	۸	۱	۲	فراوانی
۱۰۰	۲۶/۶۶	۵۳/۳۳	۶/۶۶	۱۳/۳۳	درصد

زن

جمع	بی جواب	وظایف منزل و تربیت فرزندان	سنت	عدم وابستگی	شاخص
۱۵	۶	۳	۵	۱	فراوانی
۱۰۰	۴۰	۲۰	۳۳/۳۳	۶/۶۶	درصد

جدول و نمودار شماره (۱۸) سوال (۱۳)

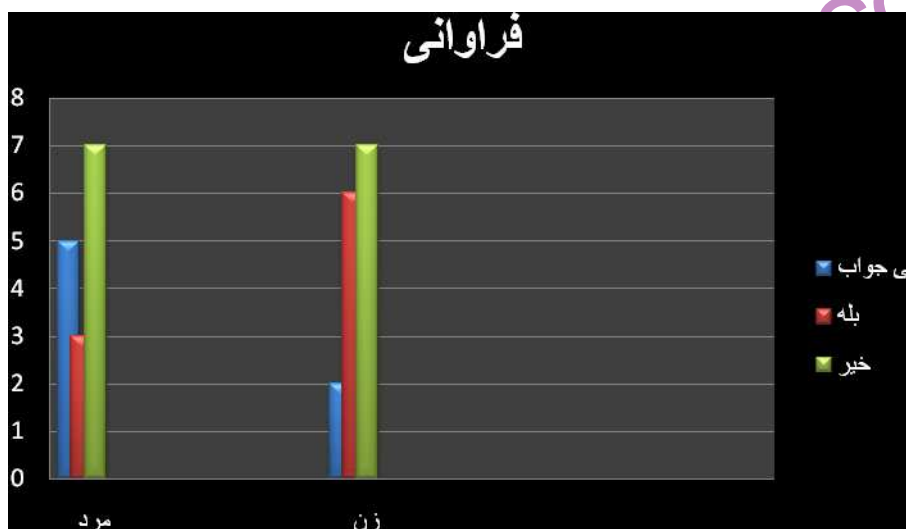
مرد

~۵۶~

حمایت قانونی کاهش اشتغال زنان	خیر	بله	بی جواب	جمع
فراوانی	۷	۳	۵	۱۵
درصد	۴۶/۶۶	۲۰	۳۳/۳۳	۱۰۰

زن

شاخص	خیر	بله	بی جواب	جمع
فراوانی	۷	۶	۲	۱۵
درصد	۴۶/۶۶	۴۰	۱۳/۳۳	۱۰۰

جدول و نمودار شماره (۱۹) سوال (۱۴)

مرد

جمع	بی پاسخ	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	حمایت فرهنگی خانه داران میزان اشتغال زنان
۱۵	۲	۱	۰	۴	۶	۲	فراوانی
۱۰۰	۱۳/۳۳	۶/۶۶	۰	۲۶/۶۶	۴۰	۱۳/۳۳	درصد

زن

جمع	بی پاسخ	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	شاخص
۱۵	۲	۱	۰	۴	۶	۲	فراوانی
۱۰۰	۱۳/۳۳	۶/۶۶	۰	۲۶/۶۶	۴۰	۱۳/۳۳	درصد

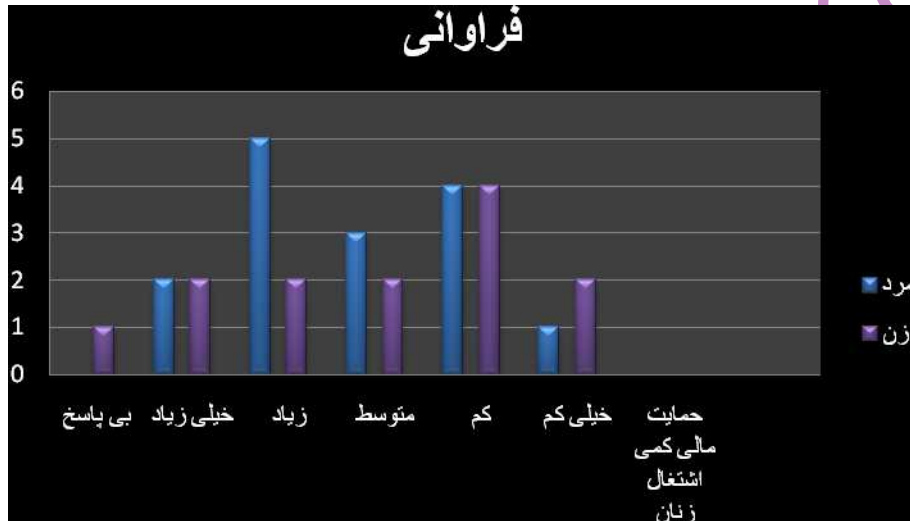
جدول و نمودار شماره (۲۰) سوال (۱۵)

مرد

جمع	بی پاسخ	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	حمایت مالی کمی اشتغال زنان
۱۵	۰	۲	۵	۳	۴	۱	فراوانی
۱۰۰	۰	۱۳/۳۳	۱۳/۳۳	۲۰	۲۶/۶۶	۶/۶۶	درصد

زن

جمع	بی پاسخ	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	شاخص
۱۵	۱	۲	۲	۲	۴	۲	فراوانی
۱۰۰	۶/۶۶	۱۳/۳۳	۱۳/۳۳	۲۶/۶۶	۲۶/۶۶	۱۳/۳۳	درصد

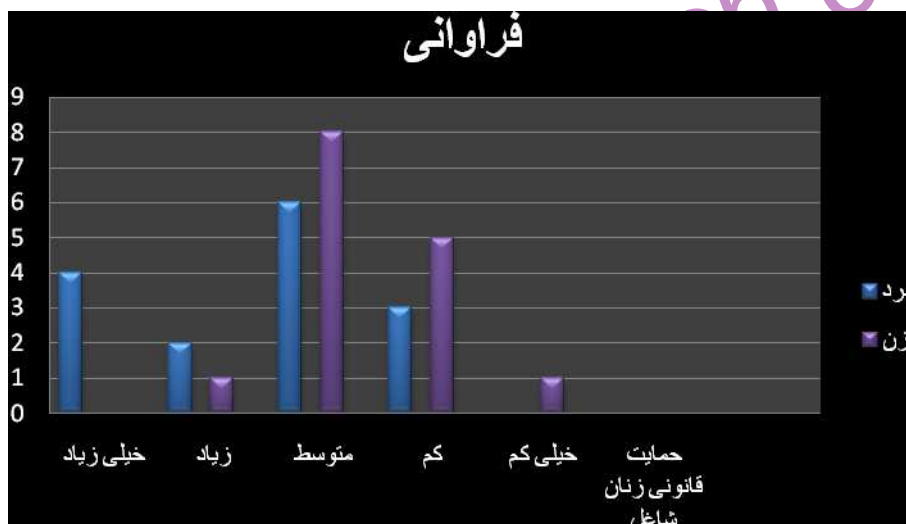
جدول و نمودار (۲۱) سوال (۱۶)

مرد

حمایت قانونی زنان شاغل	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۰	۳	۶	۲	۴	۱۵
درصد	۰	۲۰	۴۰	۱۳/۳۳	۲۶/۶۶	۱۰۰

زن

حمایت قانونی زنان شاغل	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۱	۵	۸	۱	۰	۱۵
درصد	۶/۶۶	۳۳/۳۳	۵۳/۳۳	۶/۶۶	۰	۱۰۰

جدول و نمودار (۲۲) سوال (۱۷)

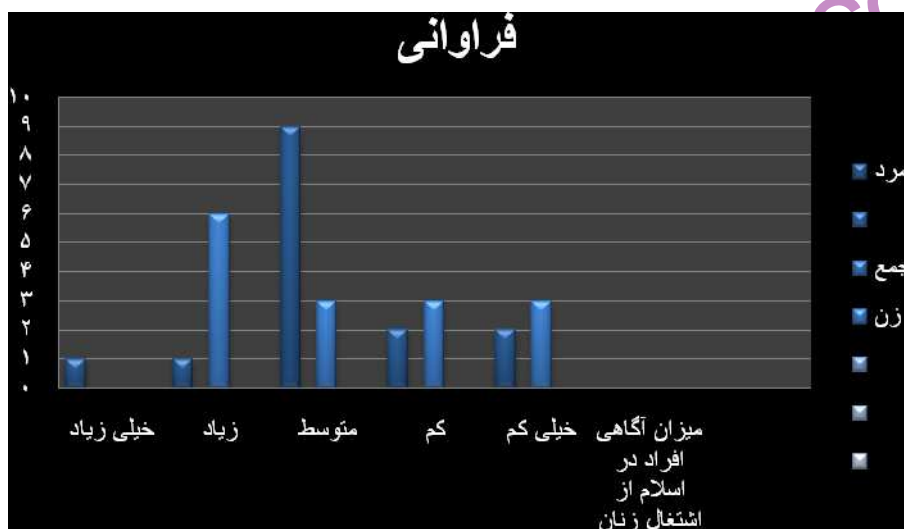
مرد

~۶۰~

میزان آگاهی افراد در اسلام از اشتغال زنان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۲	۲	۹	۱	۱	۱۵
درصد	۱۳/۳۳	۱۳/۳۳	۶۰	۶/۶۶	۶/۶۶	۱۰۰

زن

شاخص	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۳	۳	۳	۶	۰	۱۵
درصد	۲۰	۲۰	۲۰	۴۰	۰	۱۰۰

جدول و نمودار (۲۳) سوال (۱۸)

مرد

تأثیر فمنیسم در ایران	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۰	۶	۵	۳	۱	۱۵
درصد	۰	۴۰	۳۳/۳۳	۲۰	۶/۶۶	۱۰۰

زن

شاخص	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۶	۴	۴	۱	۰	۱۵
درصد	۴۰	۲۶/۶۶	۲۶/۶۶	۶/۶۶	۰	۱۰۰

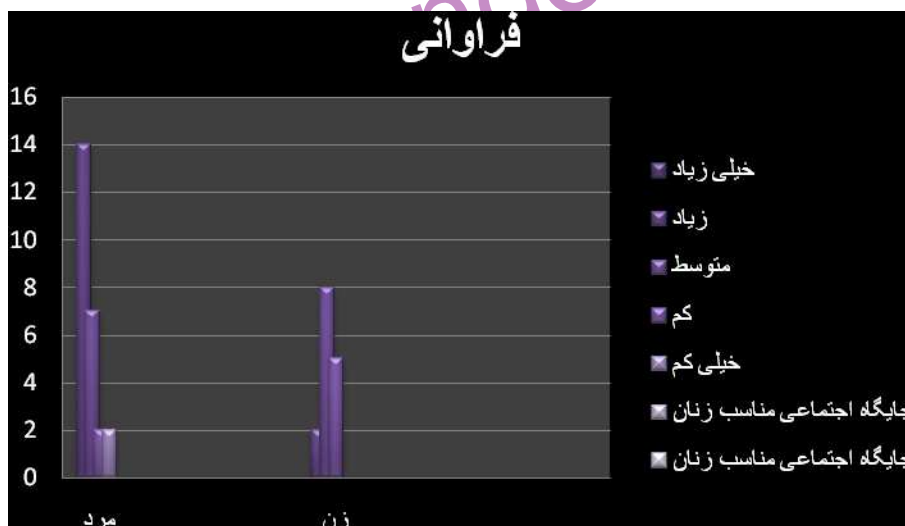
جدول و نمودار شماره (۲۴) سوال (۱۹)

مرد

~۶۲~

جایگاه اجتماعی مناسب زنان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۲	۲	۷	۴	۰	۱۵
درصد	۱۳/۳۳	۱۳/۳۳	۴۶/۶۶	۲۶/۶۶	۰	۱۰۰

شاخص	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	جمع
فراوانی	۰	۵	۸	۲	۰	۱۵
درصد	۰	۳۳/۳۳	۵۳/۳۳	۱۳/۳۳	۰	۱۰۰

آزمون خی دو

فرضیه اول : به نظر می رسد بین اشتغال زنان و اقتصاد جامعه رابطه ای برقرار است.

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum	Percentiles		
						۲۵th	۵۰th (Median)	۷۵th
فرضیه اول	۳۰	۱۴.۱۰۰۰	۲.۱۸۶۹۵	۱۰.۰۰	۲۱.۰۰	۱۳.۰۰۰۰	۱۴.۰۰۰۰	۱۵.۲۵۰۰

Test Statistics

	فرضیه اول
Chi-Square	۱۸.۶۰۰ ^a
df	۸
Asymp. Sig.	.۰۱۷

a. ۹ cells (۱۰۰.۰%) have expected frequencies less than ۵. The minimum expected cell frequency is ۳.۳.

$$X^2 = ۱۴.۵۱$$

چون خی دو بدست آمده برابر ۱۸.۶۰۰ می باشد و از خی دو جدول بیشتر است با اطمینان

۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت که فرضیه صفر رد نمی شود و فرضیه تحقیق مبنی بر اشتغال زنان و اقتصاد جامعه تایید می گردد.

فرضیه دوم:

به نظر می رسد بین اشتغال زنان و فرهنگ جامعه رابطه برقرار است.

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum	Percentiles		
						۲۵th	۵۰th (Median)	۷۵th
فرضیه دوم	۳۰	۱۱.۶۶۶۷	۱.۷۸۷۵۷	۸.۰۰	۱۴.۰۰	۱۰.۷۵۰۰	۱۲.۰۰۰۰	۱۳.۰۰۰۰

Test Statistics

	f۲
Chi-Square	۱۵.۲۶۷ ^a
df	۶
Asymp. Sig.	.۰۱۸

a. ۷ cells (۱۰۰.۰٪) have expected frequencies less than ۵. The minimum expected cell frequency is ۴.۳.

$$X^2 = ۱۲.۵۹$$

چون X^2 دو بدست آمده برابر ۱۵.۲۶۷ می باشد و از X^2 جدول بیشتر است با اطمینان ۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت که فرضیه صفر رد می شود و فرضیه تحقیق مبنی بر اشتغال زنان و فرهنگ جامعه تایید می گردد.

www.kandooon.com

فرضیه سوم:

به نظر می رسد بین اشتغال زنان و نوع برخورد مردم رابطه ای برقرار است؟

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum	Percentiles		
						۲۵th	۵۰th (Median)	۷۵th
فرضیه سوم	۳۰	۸.۳۰۰۰	۲.۶۸۰۰۷	۳.۰۰	۱۲.۰۰	۶.۰۰۰۰	۸.۰۰۰۰	۱۱.۰۰۰۰

Test Statistics

	f _c
Chi-Square	۸.۰۰۰ ^a
df	۹
Asymp. Sig.	.۵۳۴

a. ۱۰ cells (۱۰۰.۰%) have expected frequencies less than ۵. The minimum expected cell frequency is ۳.۰.

$$X^2 = ۱۶.۹۲$$

چون X^2 دو بدست آمده برابر ۸ می باشد و از X^2 جدول کمتر است با اطمینان ۹۵

درصد می توان نتیجه گرفت که فرضیه صفر تایید نمی شود و فرضیه تحقیق مبنی بر اشتغال

زنان و نوع برخورد مردان رد می گردد.

www.kandooon.com

فرضیه چهارم:

به نظر می رسد بین اشتغال زنان و قانون های مصوبه حمایتی دولت رابطه ای برقرار است.

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum	Percentiles		
						۲۵th	۵۰th (Median)	۷۵th
f۴	۳۰	۹۸.۰۰۰	۲.۲۴۹۹۰	۵.۰۰	۱۶.۰۰	۸.۰۰۰۰	۱۰.۰۰۰۰	۱۱.۰۰۰۰

Test Statistics

	f۴
Chi-Square	۲۰.۰۰۰ ^a
df	۹
Asymp. Sig.	.۰۱۸

a. ۱۰ cells (۱۰۰.۰%) have expected frequencies less than ۵. The minimum expected cell frequency is ۳.۰.

$$X^2 = ۱۶.۹۲$$

چون X^2 دو بدست آمده برابر ۲۰ می باشد و از X^2 جدول بیشتر است با اطمینان ۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت که فرضیه صفر رد می شود و فرضیه تحقیق مبنی بر اشتغال زنان و قانون های حمایتی دولت تایید می گردد.

www.kandooocn.com

فرضیه پنجم:

به نظر می رسد بین اشتغال زنان و میزان آگاهی آنها از نگام مکتبشان رابطه ای برقرار است.

www.kandooocn.com

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum	Percentiles		
						۲۵th	۵۰th (Median)	۷۵th
f۵	۳۰	۹.۵۰۰۰	۲.۴۴۵۹۷	۵.۰۰	۱۵.۰۰	۷.۷۵۰۰	۹.۵۰۰۰	۱۱.۰۰۰۰

Test Statistics

	f۵
Chi-Square	۶.۶۶۷ ^a
df	۹
Asymp. Sig.	.۶۷۲

a. ۱۰ cells (۱۰۰.۰%) have expected frequencies less than ۵. The minimum expected cell frequency is ۳.۰.

www.kandooocn.com

$$\chi^2 = 16.92$$

چون χ^2 دو بدست آمده برابر ۶.۶۶۷ می باشد و از χ^2 جدول کمتر است با اطمینان ۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت که فرضیه صفر تایید می شود و فرضیه تحقیق مبنی بر اشتغال زنان و میزان آگاهی مردم رد می گردد.

www.kandooocn.com

www.kandoo.cn.com

فصل پنجم

www.kandoo.cn.com

نتیجه گیری

پیشنهادات

www.kandoo.cn.com

ضمائم

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com

نتیجه

یکی از مؤلفه‌های مهم در امر اشتغال زنان، گرایش ایشان به کار و رضایت شغلی است. مسئله‌یابی روشمند در این امر، ما را به این نتیجه می‌رساند که در تبیین رضایت شغلی، شاخصه‌های جنسیتی نیز مؤثر می‌باشد.

اگر ارزش‌های کاری را در پنج مقوله رضایت از ارزش‌های درونی و بیرونی مرتبط با کار، ارزش‌های درونی و بیرونی پیامدی کار، و ارزش‌های بیرونی مرتبط با افراد خلاصه کنیم، تعامل بین جنسیت و نوع رضایتمندی، محسوس و قابل ارزیابی است.

نظریه‌هایی نظیر «بیگانگی» مارکس؛ «آنومی» دورکیم؛ «مشروعیت اقتدار و عقلانیت» وبر؛ نظریات «انگیزشی» فروید، مک کله لند، هرز برگ، مزلو و وروم؛ نظریه «جامعه‌پذیری فرهنگی» هافستد و دیدگاه‌های فمینیستی، هر کدام درباره اشتغال زنان، رضایت شغلی و گرایش ایشان به کار نظریاتی را بیان کرده‌اند، ولی از بررسی بعضی از واقعیت‌ها به این نتیجه می‌رسیم که همه این دیدگاه‌ها، باید نقش جنسیت را در مؤلفه تشخیص رضایت شغلی زنان و میزان آن دخیل بدانند.

واقعیت این است که زنان کمتر به منابع و ثروت‌های اجتماعی دسترسی دارند و تجزیه جنسیتی مشاغل از پایدارترین اشکال بازار کار است، ولی در هر حال، الگوهای رضایت شغلی باید ضمن پرهیز و احتراز از تبعیض کاری بیش از پیش تفاوت‌های جنسیتی را مورد توجه قرار دهند.

البته متأسفانه ارزش‌ها و هنجارهای دینی در بسیاری از تئوری‌های رضایتمندی از کار محاسبه نشده است.

پیشنهادات:

مسلم است که اشتغال یک حق - و نه تکلیف اولیه - طبیعی و تکوینی و اجتماعی و اقتصادی مسلم برای زن است و نمی توان به بهانه پیامدهای منفی، از آن صرف نظر کرد. بنابراین، بهترین راه کار آن است که تدابیری اتخاذ شود تا ضمن تعدیل فعالیت و کار برای زنان و حمایت از شغل های مثبت و متناسب با شئونات زنانه و خانگی، سعی گردد حتی الامکان پیامدهای منفی اشتغال به حداقل برسد و حتی منتفی گردد. پیشنهادات ذیل در همین زمینه ارائه می گردد:

یکی از پیشنهادات «پرداخت حق تأهل اشتغال خانگی» به زنان است. دولت به مردان متأهل «حق تأهل» می دهد، ولی به زنان متأهل چیزی به این عنوان نمی دهد، در صورتی که عملاً زنان شاغل درآمد خود را خرج خانواده خود می کنند. به نظر می رسد همان گونه که مردان، «حق تأهل» می گیرند، زنان نیز باید معادل آن، «حق خانه داری» دریافت کنند؛ چون زنان نیاز به مستخدم دارند تا کارهای خانه را انجام دهد. این بی انصافی است که زنان شاغل درآمدشان خرج زندگی شود، اما چیزی از آن عاید خودشان نگردد، جز خستگی و عصبانیت و بیماری.

خانم ولکجی نیز پیشنهاداتی را ارائه می دهد تا نظر مسئولان و کارشناسان ذی ربط را به نکاتی جلب کند:

۱. جلب همکاری مردان در انجام وظایف خانگی از طریق وسایل ارتباط جمعی؛

۲. بررسی راه کارهایی که کار از ادارات به منزل منتقل شود.

۳. امکان پذیر ساختن کار نیمه وقت به طور متوالی با پشتوانه مناسب و اجرای عدالت و پرداخت حقوق؛

۴. پرداخت حق عائله مندی و حقوق بازنشستگی کامل پس از طی سال های

کار نیمه وقت به زنان. (دفتر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری، ۱۳۷۹، ج ۲، ص ۶۲۹)

پیشنهادات دیگر را به زنان شاغل می دهیم. بهتر است زنان شاغل به نکاتی در این زمینه توجه کنند:

۱. یکی از دشوارترین کارهایی که زنان شاغل باید انجام دهند برقراری توازن میان کار و خانه است. این امر مستلزم آن است که توان شخصی خود را تقویت کنید. یاد بگیرید با مسائل داخلی خود به عنوان «مشکلات مدیریتی» (به عنوان مدیر خانه) برخورد کنید، نه به عنوان «بحران های شخصی». برای تقویت توان شخصی خود، به اقتدار و جرئت و جسارت نیاز دارید.

۲. برای دستیابی به حداکثر بازده، اولویت بندی در کارهایتان فراموش نشود.

۳. کارهای خود را محدود و متوازن کنید تا از تنش های روحی در امان باشید.

۴. تا آنجا که می توانید، ساعات کار در بیرون از خانه را کاهش دهید.

۵. در محیط کار، استراحت های کوتاه داشته باشید.

۶. وظایف خود را متنوع تر کنید.

۷. در صورت لزوم، کسی را در کمک به کارهای خانه، استخدام کنید.

۸. به کودکان خود توجه بیشتری داشته باشید.
 ۹. این واقعیت را بپذیرید که در امر خانه‌داری، بسیاری از کارهای کوچک ناتمام بماند.
 ۱۰. یاد بگیرید ناکامل باشید. به این صورت، انرژی فراوانی آزاد خواهد شد.
 ۱۱. روحیه طنز خود را بالا ببرید.
 ۱۲. روزانه ۲۰ دقیقه ورزش کنید.
 ۱۳. علایق تفریحی برای خود ایجاد کنید.
 ۱۴. روابط صمیمی خود را بیشتر کنید.
 ۱۵. دنیای خود را وسعت دهید. با توجه به تغذیه خود، تناسب اندام خود را حفظ کنید. به زیبایی پوست و موهای خود برسید و برای خود ارزش قایل شوید. فقط در این صورت است که دیگران نیز برای شما ارزش قایل می‌شوند.
- در پایان، باید به این نکته اشاره کنیم که عده‌ای از زنان در آستانه قرن بیست و یکم، متوجه شده‌اند که برای نشان دادن دانش و توان کاری خود، لزومی ندارد بیش از حد کار کنند و از اینکه مانند مردان نیستند، خود را مقصّر بدانند. زنان امروز درک کرده‌اند که هم می‌توانند حرفه خود را داشته باشند و هم ویژگی‌های خود را حفظ کنند و نه تنها خود را با دنیای مردان وفق ندهند، بلکه شیوه‌های خاص خود را به جامعه بشناسانند. (شادی طلب، ۱۳۸۱، ص ۱۶۲)

منابع

۱. بلاد، آلتون، علل گسیختگی علایق خانوادگی در جهان غرب، ۱۳۳۳، بی جا، نور عالم.
۲. پور ارشد، نادر و محمودی، شهناز، «مقایسه حقوق اساسی و حقوق موضوعه مربوط به زن در ایران اسلامی»، ۱۳۷۹، همایش اسلام و فمینیسم (خلاصه مقالات و مصاحبه‌ها)، مشهد، دانشگاه فردوسی.
۳. تافلر، آلوین، موج سوم، ۱۳۷۸، ترجمه شهین دخت خوارزمی، تهران، نشر علم.
۴. توحیدی، احمدرضا، «بررسی جنبش فمینیسم در ایران و غرب»، ۱۳۷۹، همایش اسلام و فمینیسم (خلاصه مقالات و مصاحبه‌ها)، مشهد، دانشگاه فردوسی.
۵. توسلی، غلامعبّاس، جامعه‌شناسی کار و شغل، ۱۳۷۵، تهران، سمت.
۶. دفتر امور زنان در نهاد ریاست جمهوری، زن، علم، صنعت و توسعه (مجموعه مقالات کنگره نقش زن در علم، صنعت و توسعه)، ۱۳۷۴، تهران، دفتر امور زنان در نهاد ریاست جمهوری.
۷. دفتر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری، همایش اسلام و فمینیسم (خلاصه مقالات و مصاحبه‌ها)، ۱۳۷۹، مشهد، دانشگاه فردوسی.
۸. روزنامه زن، نگاهی به فمینیسم (از آغاز تاکنون)، مجموعه مقالات منتشر نشده، ۱۳۷۸، تهران، قله.
۹. ساروخانی، باقر، مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی، ۱۳۷۰، تهران، سروش.
۱۰. ستوده، امیررضا، پا به پای آفتاب، ۱۳۷۳، تهران، نشر پنجره.
۱۱. شادی طلب، ژاله، توسعه و چالش‌های زنان ایران، ۱۳۸۱، تهران، قطره.
۱۲. شیخی، محمدتقی، جامعه‌شناسی زن و خانواده، ۱۳۸۰، تهران، شرکت سهامی انتشار.
۱۳. علاسوند، فریبا، زنان و حقوق برابر: نقد و بررسی کنوانسیون رفع تبعیض علیه زنان و سند پکن، ۱۳۸۲، تهران، شورای فرهنگی اجتماعی زنان.

۱۴. کار، مهرانگیز، زنان در بازار کار ایران، ۱۳۷۸، تهران، روشنگران و مطالعات زنان.
۱۵. گیدنز، آنتونی، جامعه‌شناسی، ۱۳۷۸، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی.
۱۶. مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری، زنان، تنوع و تعدد نقش‌ها، ۱۳۸۰، تهران، برگ زیتون.
۱۷. میشل، آندره، جامعه‌شناسی خانواده و ازدواج، ۱۳۵۴، ترجمه فرنگیس اردلان، تهران، دانشگاه تهران.
۱۸. ولکجی، شهناز، «مزایا و معایب اشتغال»، ۱۳۷۹، همایش اسلام و فمینیسم (خلاصه مقالات و مصاحبه‌ها)، مشهد، دانشگاه فردوسی.
۱۹. انجمن جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی (علمی، تخصصی): بررسی موانع اشتغال زنان تحصیل کرده (مریم فروغیان).
۲۰. محمدی، مقداد، اشتغال زنان و نقش آن در توسعه کشور، ۸۷/۳/۵.
۲۱. ناجی راد، محمد علی، موانع مشارکت زنان در فعالیتهای سیاسی، اقتصادی ایران پس از انقلاب (تهران کویر، ۱۳۸۲).
۲۲. تاثیر کار زنان بر زندگی خانوادگی (فریبا زمانی، راهکار مدیریت).
۲۳. نظریه فمینیستی در ایران و جهان، شنبه ۲۳ آبان، ۱۳۸۸، پایگاه حوزه قم.
۲۴. خوانش انتقادی، اشتغال زنان در گفتگو با دکتر سید محمد صادق مهدوی.
۲۵. اندیشه دکتر فاطمه سیار: شرایط زندگی در الگو دهی ارزشها به کودکان: موضوع زنان حوراء، آبان و آذر ۱۳۸۳، شماره ۸.
۲۶. خسرو رضانی، روشهای تحقیق در علوم رفتاری و علوم اجتماعی، ویرایش ۳، یاسوج، فاطمیه، ۱۳۸۱.

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com